

**TÜRKİYE’DE GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN
MÜZİK EĞİTİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLAR İLE İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

Büşra Öz

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİM BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren üç (3) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Büşra
Soyadı : Öz
Bölümü : Müzik Eğitimi
İmza :
Teslim Tarihi : 24/06/2019

TEZİN

Türkçe Adı : Türkiye’de Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili Öğrenci Görüşleri

İngilizce Adı : Student's Views Regarding The Problems Faced By Visually Impaired Students Considering Music Education In Turkey

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Büşra Öz

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Büşra Öz tarafından hazırlanan “Türkiye’de Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili Öğrenci Görüşleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Salih AKKAŞ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Aytekin Albayrak
Üye (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Dr. Öğr. Ü. Burcu Avcı Akbal
Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Tez Savunma Tarihi: 31.05.2019

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Görme engelli öğrencilerimizin müzik derslerinde karşılaşmış oldukları sorun ve sıkıntıları ortaya koymak adına yapılmış olan bu araştırmada öğrencilerimize çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu soruları aşamalı olarak cevaplandırmaları istenmiştir. Öğrencilerin müzik derslerine ne kadar ihtiyaç duydukları, bunun yanında müzik derslerine ayrılan sürenin yetersizliği ile konuların yarım kalıp yetişmemesi, öğretmenlerin yeterlilikleri, kendilerinin müzik dersi için gerekli bilgilere sahip olup olmamaları, çalgı çalmaya olan istekleri, müzik derslerinin haftalık saatlerinin yetersiz olması sebebi ile konuların yarım kalması gibi sorunların ortaya çıkmasından hareketle yapılan bu araştırma, görme engelli öğrencilerin müzik eğitimine dair görüşleri ile müzik eğitiminde karşılaştıkları sorunların ortaya çıkması amacını kapsamaktadır. Araştırma sonrasında ortaya çıkan sorunlar belirlenerek sorunların giderilmesine katkı sağlayacak öneriler maddeler halinde sunulmuştur.

Bu çalışmanın bütün aşamalarında beni destekleyen ve yol gösteren tez danışmanım Prof. Dr. Salih AKKAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

**TÜRKİYE’DE GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN MÜZİK
EĞİTİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR İLE İLGİLİ
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Büşra Öz
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Haziran, 2019**

ÖZ

Bu çalışmada, görme engelli öğrencilerin müzik eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ile ilgili bir araştırma yapılmıştır. Görme engelli öğrencilerin müzik derslerinde almış oldukları eğitim çerçevesinde, öğrencilerin görüşlerinden hareketle, karşılaştıkları sorunları belirlemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Bu amaçla ; özel eğitim, özel eğitimde müziğin yeri; görme engelli öğrencilerin özellikleri, görme engelli öğrencilerin eğitimleri, görme engelli öğrencilerin müzik eğitimleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Görme engelli öğrencilerin müzik eğitimi ile ilgili bilgileri ölçmeye/saptamaya yönelik Ankara’da bulunan görme engelliler okullarında öğrenim gören 5.6.7. ve 8. sınıf öğrencilerine “Likert Tipi Anket” uygulanmış ve uygulanmış olan bu anket uzman görüşleri ile oluşturulmuştur. Uygulanan anketten elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlardan hareketle karşılaştıkları sorunlara yönelik öneriler yazılmıştır. Yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre sonuçlar genel olarak şu şekilde belirtilebilir; görme engelli öğrencilerin müzik eğitimlerinde haftalık bir saatlik müzik derslerinin yetersiz olduğu, öğretmen ve öğrencilerin Braille Alfabetini yeterli düzeyde kullanamıyor olması, müzik sınıflarının fiziksel anlamda yetersizliği, öğretmenlere hizmet içi eğitimin yapılması gerektiği, görme engelli öğrencilere yönelik kaynakların bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler : Özel Eğitim, Görme Engelli Öğrencilerin Eğitimi, Müzik Eğitimi,
Müzik Dersi, Braille Alfabeti
Sayfa Adedi : 81
Danışman : Prof. Dr. Salih AKKAŞ

+++

**STUDENT'S VIEWS REGARDING THE PROBLEMS FACED BY
VISUALLY IMPAIRED STUDENTS CONSIDERING MUSIC
EDUCATION IN TURKEY
(M.S Thesis)**

**Büşra Öz
GAZİ UNIVERCITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
June, 2019**

ABSTRACT

In this work, research has been made considering the problems students who are visually impaired face in music education. Regarding the education visually impaired students receive in music classes, their opinions It was aimed to determine the problems the students have and establish solutions to these problems. With this aim; information was provided about special training, the place of music in special training, qualities of visually impaired students, education of visually impaired students and music education of visually impaired students. Visually impaired students information about music education for measuring / detection located towards visually impaired studying in schools in Ankara 5.6.7. and 8th grade students to "Likert Skale Questionnaire" applied and implemented this survey, which was created by expert opinion. The results were reached in accordance with the findings of the questionnaire applied and suggestions were made for the problems they faced based on these results. According to the results of this research, the opinions of the students can be stated as follows; inadequacy of a weekly one-hour music course in the music education of visually impaired students, teachers and students cannot use Braille Alphabet adequately, inadequacy of music classes physically, teachers need to take on-the-job training, there is no resources for visually impaired students.

Key Words : Special training, Education of visually impaired students, Education of music , Music Lesson , Braille Alphabeth

Page Number : 81

Supervisor : Prof. Dr. Salih AKKAŞ

+++

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	8
1.3. Araştırmanın Önemi.....	9
1.4. Sayıtlar	9
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Kısaltmalar.....	10
1.7. Tanımlar.....	10
BÖLÜM 2	11
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1.Türkiye’de Özel Eğitim	11
2.2.Özel Eğitimde Müziğin Yeri	12
2.3. Görme Engellilerin Genel Özellikleri.....	14
2.4.Görme Engelli Olan Çocukların Gelişim Özellikleri.....	16
2.4.1.Bedensel (Motor) Gelişim.....	16

2.4.2.Bilişsel (Zihin) Gelişim	17
2.4.3.Dil Gelişim	17
2.4.4.Duygusal ve Sosyal Gelişim.....	18
2.5.Görme Engelli Öğrencilerin Eğitimi	18
2.6.Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Eğitimi	19
2.7.Görme Engelli Öğrencilerin Kullandığı Braille Alfabe Sistemi	21
2.8.Görme Engelliler Okullarında Müzik Dersi İle İlgili Materyal Eksikleri.....	25
2.8.1. Braille Matbaa.....	26
2.9.Görme Engelliler Okullarında Müzik Öğretmenlerinin Yeterlilik Durumu	26
BÖLÜM 3	27
YÖNTEM.....	27
3.1.Araştırmanın Yöntemi.....	27
3.2.Araştırmanın Modeli	27
3.3.Evren ve Örneklem	28
3.4.Verilerin Toplanması.....	28
3.5.Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi.....	28
BÖLÜM 4	29
BULGULAR VE YORUMLAR	29
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	29
4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	30
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	31
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	31
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	32
4.6.Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
4.7.Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
4.8.Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	34
4.9.Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	35
4.10.Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	36
4.11.Onbirinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	36
BÖLÜM 5	37
SONUÇ VE ÖNERİLER	37

5.1.Sonuçlar	37
5.2.Öneriler	39
KAYNAKÇA	41
EKLER	43
EK 1. Anket Soruları.....	44
EK 2. Anket Uygulama İzin Belgesi.....	45
EK 3. Anket Uygulaması Yapılan Okullar Listesi.....	46
EK 4. MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.....	47

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Görme Yetersizliğinin Sınıflandırılması.....	16
Tablo 2. Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerinde Braille Alfabesini Kullanmakta Zorluk Yaşama Sorusuna İlişkin Cevapları.....	29
Tablo 3. Görme Engelli Öğrencilerin Kullanmış Oldukları Kabartma Yazı Kağıtlarının Elde Edilmesi ve Çoğaltılmasında Zorluk Yaşıyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Cevapları	30
Tablo 4. Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Dersi İçin Braille Alfabetiyle Yazılmış Yeterli Kaynak Bulabilmesi Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	31
Tablo 5. Görme Engelli Öğrencilerin Haftalık Bir Saat Müzik Dersinin Yeterliliği İle İlgili Soruya Verdikleri Cevaplar.....	31
Tablo 6. Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerinde, Çalgı Çalmaya Ayrılan Zamanın Yeterliliğine İlişkin Verdikleri Cevaplar	32
Tablo 7. Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerine Giren Öğretmenlerin Braille Alfabetini Kullanabilmesi İle İlgili Verilen Cevaplar.....	33
Tablo 8. Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Dersine Giren Öğretmenlerinin Braille Nota İşaretlerini Okuma Ve Yazmayı Bilmelerine İlişkin Verilen Cevaplar.....	33
Tablo 9. Görme Engelli Öğrencilerin, Müzik Dersi İçin Uygun “Müzik Sınıfı”(Ritim Çalgıları, Org, Piyano Vb.) Var Mı? Sorusuna İlişkin Verdikleri Cevaplar	34
Tablo 10. Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerine Giren Öğretmenlerin, Öğrencilere Yeterince Yardımcı Olabiliyor Mu? Sorusuna Verdikleri Cevaplar	35
Tablo 11. Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerinde Kullanılan Ses Kayıtları (Şarkı, Türkü, Marş Vb.) Var Mı? Sorusuna İlişkin Öğrencilerin Verdiği Cevaplar	36

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Braille alfabesi	22
Şekil 2. Braille tableti.....	22
Şekil 3. Braille daktilosu	23
Şekil 4. Braille ses kayıt cihazı	23
Şekil 5. Braille alfabe, rakam ve müzik notaları.....	24
Şekil 6. Braille alfabesi ile nota yazımı ve süre değerleri.....	25
Şekil 7. Kabartma fotokopi ve baskı makinası	26

BÖLÜM I

GİRİŞ

Engeli olan çocukların eğitiminde müziğin yeri büyük ve değerlidir. Müziğin engelli öğrenciler için bu kadar değerli olmasının sebebi, sonucunda başarı getiren bir etkinlik olmasıdır. Engelli çocukların müzik etkinliklerine katılım sonucunda getirecekleri başarı eğitmenler için çok önemlidir ve bu başarı göz ardı edilmemelidir. Çünkü özellikle de engeli olan çocuklar için başarıma duygusu çok önemlidir. Başarı çocuğun motivasyonu artırır ve onların kendilerine güvenmelerini sağlar, bu da çocukların başka alanlarda başarılı olma isteklerini ortaya çıkartmış olur. Bir çok eğitimci 21. yüzyılda müzik eğitiminde engeli olan-olmayan, yetenekli-yeteneksiz, başarılı-başarısız gibi gruplamaların olmaması gerektiğini belirtmektedir. Önemli olan müzik eğitiminin kalitesidir ve müzik eğitiminin öğrenciye kazandırdıkları üzerinde yoğunlaşması gerektiğini vurgulamaktadırlar (Artan, 2001, s. 45).

Özel eğitime muhtaç ya da engelli çocukların ortak olan bazı özelliklerine ya da eğitimdeki ihtiyaçlarına göre sınıflandırılmaktadır. Uygulamada herkes için kabul edilmiş olan ortak bir sınıflandırma yoktur. Özel eğitime muhtaç çocukların ilk sınıflandırma girişimlerinden birisi Dunn tarafından yapılmıştır. Buna göre özel eğitime muhtaç çocuklar yedi grup altında toplanmaktadır:

1. Görme özürlüler - Körler
 - Ağır görenler
2. Zihinsel ayrıcalıklılar
 - Eğitilebilir zeka geriliği olanlar
 - Öğretililebilir zeka geriliği olanlar
3. Yetenekliler veya üstün zekalılar
4. Davranış bozukluğu olanlar

+++

5. Konuşma özürlüler

6. İşitme özürlüler - Sağırlar

- Ağır işitenler

7. Sinirsel veya sinirsel olmayan fiziksel özürlüler - Ortopedik özürlüler

- Süreğen hastalığı olanlar (Baydağ, 2013, s.14-15).

Körlük, uzun bir geçmişi olan sosyal (toplumsal) sorun olarak günümüze kadar gelmiştir. Körlerin diğer hastalıklara oranla daha özel bir yeri olduğu toplum tarafından kabul edilmiş bir gerçektir. Bu özelliği ortaya koyan nedenleri, körlerin tüm nüfusa oranına değil ruhsal ve pedagojik sorunların zorunluluğuna, karmaşıklığına yormak gerekir. Körlerin temel ihtiyaçlarının giderilmesi, ekonomik bağımsızlık, eğitim ve kültürel sorunları, bazı çözüm yollarının önerilmesine tedbirlerin alınmasına etkin birer neden olmuştur (Baydağ, 2013, s.13).

Görme eksikliği, görme gücünün tamamen ya da kısmen yetersizliği sebebi ile bireyin eğitimdeki performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur. “Görme Engelinin ülkemizde genel olarak iki türlü tanımı yapılmaktadır; bunlar yasal tanım ve eğitsel tanım olarak ayrılmaktadırlar. Yasal tanım, tıp alanında çalışanlar ve diğer ilgiler tarafından kullanılan tanımdır”(Akpınar, 2012, s.9).

Yasal Tanım : “Gereken tüm müdahalelerden sonra iyi gören kişinin gözündeki görme keskinliği 20/200 veya daha az ve görme alanı ise 20 dereceden daha az olan kişilere “kör”, görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan kişilere “az gören” denilmektedir” . 20/200 ün genel hatları; görme yetersizliğinden etkilenen bireyin 60 cm’den görebildiği, normal görme özelliğine sahip bireyin 6 m. den görebilme durumudur. Normal gören birey 6 metre, az gören birey ise 2 metre ile 60 cm arasındaki mesafeden görebilmektedir. Görme keskinliği kavramının tanımında gözün özel bir mesafeden görme ve ayrıntıları ayırt etme yeteneğini ifade etmektedir. “Görme alanı, başı çevirmeden ve gözler oynatılmadanki görülebilen tüm alanı kapsamaktadır ve bu alan yaklaşık 180°’dir. 20/200 oranında görme normal olan bir kişinin 200 feet’den gördüğünü, Metrik sistemde ise 20/20 görme keskinliği, 6/6 oranına karşılık gelmektedir”(Akpınar, 2012, s.9).

Eğitsel Tanım: “Eğitsel açıdan kör kavramı, eğitimde işitsel ve dokunsal materyallere ihtiyaç duyan kişi demektir”. “Az görenlere ise, büyütücü araçlar yardımıyla veya büyük punto ile yazılmış materyali kullanabilenlerdir” (Akpınar, 2012, s. 9-10). Görme engelliler, toplumda diğer insanlar arasında olağan yerini aldıkça kendini daha iyi hisseder ve yücelmiş görür bunun yanında aşağılık duygusundan da kurtulmuş olur. Öncelikle görme engelli kişilere bireyden topluma kadar olağan

+++

yaşantısını kolaylıkla kendisinin sağlayabileceği olanaklar yaratılmalıdır. Bunun yaratılmasındaki amaç, görme engelli kişinin fiziksel, ruhsal ve akılsal dinamizminin gelişmesi, yaşayacağı çevrenin, kuracağı ailenin ve verimli bir yaşantının ön hazırlıklarını yapmaktır. Bu durum engelli bireyler için bir bakıma, kendilerini toplumda hiçbir açıdan yük sanmaması ve en yüksek düzeyde ekonomik ve sosyal bağımsızlığına sahip olması demektir (Baydağ, 2013, s. 15).

Görme engelli bireylerin çevreyi algılamaları oldukça zordur. Bu durumda görme engeliler görme duyuları dışında kalan diğer duyularıyla çevrelerini algılamaya çalışmaktadırlar. Burlingham, görme engeli olan kişilerde bu algılama kaybı sonucunda, güvensizliğin ve içe dönüklüğün oluşabileceğini savunmaktadır. Gulliford ise, görme engelli olmanın, kişinin sosyal gelişimini engellediğini ileri sürmektedir. Görme kavramı, görülen şeyin ne olduğunu anlamaya, çevredeki nesnelerin bulunduğu yerle ilgili bilgiye, görsel uyarana yapılan gerekli tepkilerin gelişmesine dayanan öğrenilmiş bir süreçtir (Baydağ, 2013, s. 15-16). Türk Standartları Enstitüsü'nün tanımlamasına göre ise "Görme özürlü, görme fonksiyonlarının tamamını ya da tamamına yakını kaybetmiş fiziki özrü bulunan kişilerdir" (Baydağ, 2013, s. 15).

Yaklaşık 200 yıl öncesine kadar körlere hiçbir iş yapamayan ve hiçbir şey öğrenemeyen kişiler olarak bakılıyordu. Bu sebeple çoğu yoksul insan dilenmek zorunda kalıyordu. Bazı ülkelerde körler için bakım evleri kuruldu, ama 18. Yüzyıl sonlarına kadar eğitimleri konusunda hiç çaba gösterilmedi. 1771'de Valentin Haüy adında bir Fransız, bir panayırıdaki kalabalığın kör olan kişilerle alay ettiğini gördükten sonra hayatını körlerin eğitime ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine adadı. Bir süre sonra, François Lesueur isminde kör bir çocuğu yanına alarak eğitmeye başladı. Bu konudaki en büyük zorluk, okumayı öğretebilmek için iyi bir yöntem bulmaktı. Körler çoğu işini el yordamıyla hallettikleri için dokunma duyuları fazla gelişmiştir. Haüy'den önce de yine birkaç kişi körlere dokunma yoluyla okuma öğretmek üzere girişimde bulunmuştu. Bunun için ya tahta levhalar üzerine oyulmuş ya da tahtadan ve kurşundan yapılmış harfler kullanılıyordu. Kör olan bireyler bu harflere parmaklarıyla dokunarak biçimlerini tanıyor ve sözcükleri heceleyerek okumayı öğrenebiliyorlardı. Valentin Haüy, bir rastlantı sonucunda daha iyi bir yöntem buldu. Bir gün Haüy yazı yazarken, gözleri görmeyen bir öğrencisi François ona yardım etmek için masasının üzerindeki birkaç kâğıdı toplamaya başladı. Bunların arasında, üzerine kabartma baskı yapılmış bir karton kapak da bulunuyordu. Parmaklarını kabartma harflerin üzerinde dolaştıran François' in yazıya ilgisini fark eden Haüy, bu tip baskıların körler için çok daha elverişli olduğunu düşündü. Böylece, görmeyen öğrencilerinin yardımıyla yeni bir kabartma baskı yöntemi geliştirerek bazı kitapları bu teknikle bastı. 1784' te de Fransız hükümetinin desteğiyle ilk körler okulunu kurdu. Birkaç yıl içerisinde, körlerin okuma yazma öğrenebileceklerini, müzik

aletlerini çalabileceklerini ve el sanatlarında iyi düzeye gelebileceklerini kanıtladı. 1847'de İngiliz eğitimci William Moon ise başka bir kabartma baskı tekniği geliştirdi ve Hauy' nin baskısından daha kolay okunacağı düşüncesiyle alfabenin harflerini biraz daha basitleştirdi, ama Moon' un baskısı kör çocuklar için o kadarda elverişli olmadı. Yine de, okuma yazmayı öğrendikten sonra görme duyularını yitirdikleri için alfabeyi bilen kişiler bugün bile Moon harfleriyle basılmış kitapları sınırlı da olsa kullanmaktadırlar. Bu kabartma baskıların hepsi çok ağır okunuyordu ve bu yöntemle yazı yazmak pek de kolay değildi. Hauy' nin kör öğrencilerinden Louis Braille harflerin yerini kabartma noktaların aldığı yeni bir sistem geliştirmeye başladı ve 1829'da, bugün de kullanılan Braille alfabesini hazırladı. Sonradan bu yöntem üzerinde bazı değişiklikler yapılarak oluşturulan başka alfabeler de bir süre kullanıldı, ama günümüzde, Türkiye'de, birçok Avrupa ülkesinde ve ABD' de körlerin eğitiminde sadece Braille alfabesi kullanılmaktadır (Baydağ, 2013, s.3).

Yukarıdaki bilgilere göre ; braille alfabesi sayesinde görme engelli bireyler de engeli olmayan bireyler gibi okuma yazma öğrenebilir ve toplumdan kopmadan eğitimini tamamlayabileceği ve yine Braille alfabesi ile görme engelli bireylerin müzik eğitimlerinin de gerçekleştirilebileceği anlaşılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Müzik eğitimi başlığı altında, genel müzik eğitimi şu şekilde tanımlanmıştı: “İş, meslek, okul, bölüm, dal, program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her yaşta, her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olarak, sağlıklı ve dengeli bir ‘insanca yaşam’ için gerekli asgari genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar.”. Bu tanımın anahtar sözcük öbekleri, “her yaşta, her düzeyde, her aşamada ve herkesedir”. Bu nedenle herhangi bir engeli bulunmayan bireyin eğitim ve öğretimden yararlanma durumu ne ise, engelli bireyin de bu olanaklardan yararlanabilmesinin sağlanmasına paralel olarak, görme engelli bireylerin müzik eğitimi ile gören öğrencilere verilen müzik eğitiminin niteliği aynı olmalıdır. “İnsanı güçlü kılan göz değil akıldır. Bu nedenle görme özürlü öğrencilerin eğitimi, toplumsal, ekonomik ve insancıl bir gerektir.”. Ancak diğerlerinden farklı olan yalnızca uygulanan özel öğretim metotları ve materyalleridir.”. Böylece görme engellilerin müzik eğitiminde, farklı eğitim araçlarının ve yöntemlerinin kullanılması esastır. Müzik eğitiminin boyutlarının; müziksel işitme-okuma-yazma, şarkı söyleme, çalgı çalma, müzik dinleme, müziksel bilgilenme, yaratma ve beğeni geliştirme, müziksel kişilik geliştirip iyileştirme eğitimleri olduğu görülerek, bu boyutlara görme engelli bireyler açısından bakıldığında, bazı eğitim

boyutlarının oluşması için farklı araç- gereç ve yöntemlere ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu ihtiyacı en başta gören ise 1830 yılında Braille müzik yazısını icat eden Louis Braille'dir. Louis Braille, görme engellilerin bu ihtiyacına göre bilinen dizekli nota yazısına benzemeyen bir yapıda bir müzik yazısı geliştirmiştir ve bu nota yazısı dünyanın her yerinde aynıdır. Bu gelişme ile görme engelliler, müziksel okuma ve yazma başta olmak üzere, müzik eğitiminin farklı boyutlarını yapabilir hâle gelmiştir. (Demirci, 2012, s.35-36)

Görme engelli öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilere göre müzik derslerinde bazı zorluklarla karşılaşır. Bunlar; Materyal eksikliği, yazılan müzik dersi notalarının görme engelliler alfabesine uygun şekilde yazılmaması, öğreticinin görme engelli öğrencilere öğretimi ile ilgili yetersizliği, nota yazım ve öğretimde matbaa sıkıntısı, derslerde yetersiz materyaller sonucu öğretimde zaman kaybının yaşanması, öğrencilerin kendilerine güvenme sıkıntısı ve moral motivasyon eksikliği gibidir. Bunun yanı sıra görme engelli öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilere göre müzik derslerini daha etkin bir şekilde de işlerler.

Gözden çok kulağın önem taşıdığı müzik; tüm tarih boyunca görme engelli bireylerin en fazla ilgi duyduğu alanlardan biri olmuştur. İstihdam olanaklarının sınırlı olduğu ve her dönemde müzik yeteneği onların sosyal ilişkilerinde, başkalarına bağımlı olmaktan kurtulma mücadelelerinde önemli ve olumlu bir rol oynamıştır (Köseler, 2006).

Bu da görme engelli öğrencilerin özgüvenini artırarak yaşamda bir yer bulmalarını sağlar. Gelişim düzeyi normal olan öğrencilere göre müzik derslerine daha etkin şekilde katılırlar. Odak noktaları kulak olduğundan direkt olarak ezgiyi dinleyebildiklerinden öğretim daha etkin gerçekleştirilmiş olur.

Türkiye'de görme engellilere yönelik müzik eğitimine ağırlık veren ilkokul 1924 yılında İzmir'de açılmış olan Sağır, Dilsiz Ve Körler Müessesesi okuludur. Bu açılan okulda yurt dışından getirilmiş yabancı müzik öğretmenleri eğitim vermekteydi. Bunların arasında Madam Amati ve Stavridis en tanınmış öğretmenlerdendi. Körler okulu müdürlerinden Mithat Enç ve Emin Sağlamer'in desteği ile Devlet Konservatuarına ilk defa 1952 yılında aynı anda üç görme engelli öğrenci girebilmiştir. Ancak; daha sonraki yıllarda konservatuarlara görme engelli öğrencileri almaya istekli olmamışlardır. Braille notalarla basılmış eserlerin ellerinde bulunmuyor olması, özel eğitim metotlarının bilinmemesi, önyargıların sona erdirilememesi gibi nedenlerle bilgi konusunda eksik olan bazı okul yöneticileri yaşanan sorunları bahane ederek görme engelli öğrencileri okullarına almamak için birçok zorluk çıkarmışlardır ve halen de çıkarmaktadırlar. Bütün bu engellemelere

rağmen sayıları çok fazla olmasa da bu engelleri aşarak okullara girebilen ve üstün başarı gösteren görme engelli öğrenciler bulunmaktadır (Köseler, 2006).

Hayatta engelli olmak bir eksiklik olmayıp bu hayatın içinde o engelleri aşarak topluma kazandıracağımız bireyler yetiştirmek gerekir. Aksi takdirde engelli olan tüm bireylerimizi kaybetmenin yanında topluma ve ülkeye de zarar vermiş oluruz ve bu sebeple de gerilemeye mahkum kalırız. Yapılan araştırmalar ve eğitimler sonucu görme engelli bireylerimizi topluma kazandırmanın , onlara kendilerine güvenmeyi öğretmenin yollarından biri müziktir. Görme engelli bireyler müzik yoluyla kendilerini daha iyi ifade edebilirler ve sonrasında müziksiz de kendilerini ifade edebildiklerini görürler. Bu araştırmada görme engelliler okulunda eğitim görmekte olan, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin müzik eğitimlerinde karşılaştıkları sorunlar araştırılmıştır.

Görme engelli öğrencilerin müzik eğitimi içerisindeki farklı boyutlar ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bunlar içerisinde tez olarak yapılmış araştırmalar ; Cemalettin Baydağ tarafından yazılmış olan Görme Engelli Bireylerin Sosyalleşme Sürecinde Verilen Müzik Eğitiminin, Müzikal Motivasyon Müziksel İlgi ve Müzik Yaşantılarına Etkisi'dir. Bu araştırmanın amacı; görme engelli kişilerin sosyalleşme süresince verilen müzik eğitiminin, müziksel ilgi, müzikal motivasyon ve müzik yaşantılarına etkisini belirlemektir. Önemi ise; Milli Eğitim Bakanlığı' nın ilköğretim engelli çocuklar için hazırlayacağı müzik dersi programına katkı sağlaması ve yol gösterici olması, , görme engelliler ve anaokulu öğretmenliği bölümlerinde gerçekleştirilmesi beklenen program geliştirme çalışmalarına katkı sağlaması, görme engelli çocuklara eğitim veren kurumlarda yapılan eğitim uygulamalarında müzik eğitiminden faydalanabilme açısından yol göstermesi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere yönelik olarak özel eğitim ile ilgili düzenleyeceği hizmet içi eğitim çalışmalarına yol göstermesi, konu ile ilgili yapılacak araştırmacılara ve akademik çalışmalara ışık tutması gibidir.

Hikmet Akpınar tarafından yazılmış olan “Görme Engellilerde Braille İşaret Sistemi Ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği” dir. Bu araştırmanın amacı ; Braille yazı sistemi Louis'e Braille tarafından Fransa'da icat edilmiştir. Sistemin farklılıklarını düzeltebilmek İngiliz, Fransız, Alman ve Danimarka temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından son şeklini almış ve günümüze kadar gelmiştir. Fakat ülkemizde Avrupa ülkelerinden 60-70 yıl kadar geç başlanılmış ve Türk Müziği kurallarına çoğu işaretler uyarlanamamıştır. Bu doğrultuda yapılacak olan araştırma bu sistem hakkında bizlere bilgi vererek, eksikliklerin giderilebilmesi ve yaşanmakta olan problemlerin çözülmesi için olumlu katkılar sağlamaktır. Önemi ise ; görme engelli öğrencilerinin çoğunda doğal bir yetenek olarak gelişen müziksel işitme konusundaki üstünlüklerini, kendi

+++

alfabeleriyle öğretmek daha profesyonel düzeyde yetenekler yetiştirme ve bu sistemi geliştirme, görme engellilerde müzik eğitimini sistemleştirme anlamına gelir ki; böyle bir çalışma görme engellilere müzik eğitiminde önemli bir kapı açması ve bu alanda yapılacak olan diğer çalışmalara da ışık tutmasıdır.

Zeki Fırat Demirci tarafından yazılmış olan Türkiye’de Görme Engelliler Ortaokulunda Öğretmen Görüşlerine Göre Müzik Dersi Kazanımlarının Gerçekleşebilme Durumu’dur. Araştırmanın amacı; Türkiye’de görme engelliler ortaokullarında okuyan öğrencilerin müzik eğitimine yönelik durum saptaması yapma, müzik dersi öğretim programında yer alan kazanımlar ekseninde, engelli öğrencilerin hangi kazanımları elde edebildiğini hangi kazanımları elde etmede güçlük yaşadığını öğretmen görüşlerine göre ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmanın önemi ise; eğitimde fırsat eşitliği ilkesine dayanarak; görme engellilerin eğitimi ve onun bir dalı olan müzik eğitiminin çağdaş bir yapılanma ile sürdürülebilmesi, engelli bireylerin müzik eğitimi ve öğretimi alanında dünyadaki gelişmelerin gerisinde kalmaması, ayrıca görme engelliler üzerinde yapılacak bu araştırmanın diğer engel grupları üzerinde çalışılabilecek bir ortam sağlama durumu düşünüldüğünde; araştırmanın önemi kabul edilebilir niteliktedir.

Makale olarak yazılmış olanlar araştırmalar ;

İsmihan Artan tarafından yazılmış olan Engelli Çocukların Eğitiminde Etkili Bir Yöntem: Müzik’tir. Bu araştırmanın amacı ; gelişimi normal olan çocuklarda olduğu kadar engelli çocukların da eğitim programları içine yerleştirilmesidir.

Yüksel Pirgon tarafından yazılmış olan Görme Engelli Öğrencilerin Piyano Eğitimi Üzerine Durum Çalışması’dır. Araştırmanın amacı ; Piyano eğitiminde görme engeli olan bir öğrencinin mevcut durumunu ortaya çıkartmak ve görme engellilerin piyano eğitiminde karşılaştıkları güçlüklerle yönelik çözüm önerileri sunmak amacıyla, 2008-2011 yılları arasında Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında eğitim görmekte olan görme engelli bir öğrencinin piyano eğitim sürecinin incelenmesidir.

Yılmaz Şendurur tarafından yazılmış olan Görme Engelli Müzik Öğretmenlerinin Görme Engelli Öğrencilerin Çalgı Eğitimi Dersi Sürecine İlişkin Görüşleri’dir. Araştırmanın amacı ; görme engelli müzik öğretmenlerinin, görme engelli öğrencilerle çalgı eğitimi dersi sürecinde karşılaştıkları zorlukları belirlemektir.

Bu araştırmalar sonucunda görme engelli öğrencilerin müzik eēitimine ilişkin tüm boyutlarını ele alan bir çalışma yapılmadıēı gözlemlenmiştir. Bu nedenle, bu konunun araştırılması ve alanla ilgili eksikliēin giderilmesi ihtiya ı ortaya çıkmıştır.

Bu baēlamda problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: “Türkiye’de Görme Engelli  ğrencilerin Müzik Eēitiminde Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili  ğrenci Görüşleri Nelerdir?”

Araştırmada cevap aranacak alt problemler ařaēıda verilmiştir.

1. Görme engelli öğrencilerin müzik derslerinde Braille Alfabesini kullanma durumu nasıldır?
2. Görme engelli öğrencilerin kullanmış oldukları kabartma yazı kaēıtlarını elde etmede ve  oēaltmada zorluk yaşanıyor mu?
3. Görme engelli öğrenciler müzik dersleri için Braille Alfabesi ile yazılmış kaynak bulabiliyor mu?
4. Görme engelliler okulunda okuyan öğrenciler için haftada bir saat müzik dersi yeterli midir?
5. Görme engelli öğrencilerin müzik derslerinde çalgı çalmaya ayrılan zaman yeterli midir?
6. Görme engelli öğrencilerin dersine giren müzik  ğretmenleri Braille Alfabesini kullanmayı biliyor mu?
7. Görme engelli öğrencilerin müzik dersine giren  ğretmenler Braille nota işaretlerini okumayı ve yazmayı biliyor mu?
8. Görme engelli öğrencilerin müzik dersi için kullanmış oldukları müzik sınıfı var mı?
9. Görme engelli öğrencilerin müzik derslerine giren öğretmenler öğrencilere yeterince yardımcı olabiliyor mu?
10. Görme engelli öğrenciler için müzik derslerinde kullanılan ses kayıtları var mıdır?
11. Görme engelli öğrencilerin müzik dersinde karşılaşmış oldukları başka sorunlar nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı görme engelli öğrencilerin müzik eēitiminde öğrenmeyi gerçekleştirmek için kullandıkları malzemeler ile kaynakların yeterli olup olmadıēını belirlemek ve müzik  ğretmenlerinin görme engelli öğrencilerin müzik eēitimlerinde ne düzeyde etkili olabildiklerini ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma görme engelli öğrencilerin müzik eğitimlerinin nasıl olduğunun belirlenmesi ve belirlenen durumların değerlendirmesi bakımından önemlidir.

Bu araştırmanın sonuçlarından Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanacak olan görme engelliler okullarında işlenen müzik dersi öğretim programı çalışmalarında yararlanılacağı aynı zamanda görme engelli öğrencilerin müzik dersinde karşılaştığı güçlüklerin nedenlerinin araştırılması ve bu nedenlere ilişkin çözümlerin bulunması planlanmıştır.

Görme engelli öğrencilerin müzik eğitimi ile ilgili yapılan bu araştırmanın; görme engellilerin müzik eğitimi alanına, ilgili kurum ve kuruluşların yararlanacağı bir kaynak olması bakımından ve görme engellilerin müzik eğitimi ile ilgili araştırma yapacak kişilere sağlayacağı katkıları bakımından önem taşımaktadır.

1.4. Sayıtlar

Araştırma şu varsayımlara dayanmaktadır:

1. Kaynaklardan elde edilen veriler araştırmanın amacına uygundur.
2. Veri toplama amacıyla geliştirilen ölçme araçları araştırmanın amacına uygundur.
3. Ölçme araçları hazırlanırken başvuru alan kişiler alanlarında uzmandır.
4. Araştırmanın yöntemi, araştırmanın amacına uygundur.
5. Araştırmada seçmiş olduğumuz örneklem evreni temsil etmektedir. 6. Araştırma için ulaşılan kaynaklar ve veriler yeterlidir.
7. Yazılı ve sözlü kaynaklardan elde edilen bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
8. Araştırma için belirlenen veri toplama tekniklerinden “anket” sonuçlarının güvenilirlik düzeyleri yüksektir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın çalışma evreni "Mitat ENÇ Görme Engelliler Ortaokulu, Göreneller Görme Engelliler Ortaokulu ve Kani Karaca Görme Engelli İmam Hatip Ortaokulu" dur. 2018-2019 Öğretim Yılında, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim görmekte olan görme engelli toplam 46 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

2. Çalışma evreni kapsamını giren öğrenciler ile yapılacak olan anket uygulama süresi 10 hafta ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Kısaltmalar

GÜGEF: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi GSEB: Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

ABD: Anabilim Dalı

1.7. Tanımlar

Özel Eğitim : Özel eğitime ihtiyacı olan kişilerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak eğitilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve geliştirilmiş yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (Çay, 2016, s.4).

Braille Alfabesi: Görme engelli bireylerin okuması ve yazabilmesi için geliştirilmiş olan yazı sistemidir. Bir dikdörtgen üzerinde yer alan iki kolon ya da sütunda bulunan ve alt tarafları kabartılmış olan 6 adet noktadan oluşur. Bu 6 nokta ile farklı noktalar işaretlenerek 64 değişik kombinasyona ulaşılabilir. Bu da harfleri, rakamları ve bazı imgeleri ya da noktalama işaretlerini belirtmek amacı ile kullanılmaktadır(<https://www.alfabesi.com/braille-korler-alfabesi/>).

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Türkiye’de Özel Eğitim

Ülkemizdeki özel eğitim çalışmaları eski zamanlara kadar uzanmaktadır. Osmanlı döneminde Enderun Mekteplerinin bilinen en eski okullardan biri olduğu ve üstün zekalı öğrencilere eğitim verdiği söylenmektedir. 1889 yılında İstanbul Ticaret Mektebi ile birlikte işitme engelli çocuklara eğitim hizmetinde bulunan okulun açılması ile özel eğitim bölümü örgün eğitim sistemi içerisinde yer almaya başlamıştır. Bir süre sonra bu okulda görme engelli öğrencilere de yönelik eğitim vermeye başlanmıştır. Özel eğitim alanında ilk sistemli eğitim olmasına rağmen okul 30 yıl sonra kapatılmıştır ve uzun bir süre kararlı yeni bir sistem gelmemiştir(Çay, 2016, s.5).

Akçamete’nin belirttiğine göre;

1921 yılında İzmir’de özel bir Sağırılar-Körler Okulu açılmış ve bu okul Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak 1924 yılından 1950 yılına kadar hizmet verdikten sonra aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir. Bu hareketin çok önemli dönüm noktası olabilecek özelliği, artık bu konunun sadece bir sağlık konusu ve sorunu olmayışının farkına varılması ve eğitim boyutu ağırlık taşıyan bir konu olarak görülmüş olmasıdır. 1950’den 1980 yılına kadar özel eğitim hizmetleri, İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir şube müdürlüğü tarafından yürütülmüştür (Akçamete, 1998, s.198).

Yine Akçamete’nin belirttiğine göre “Özel eğitimin Türk eğitim sistemi içinde yer alması 1950’li yıllarda sağlanabilmiştir” (Akçamete, 1998, s.204).

Türkiye’de özel eğitim; özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların eğitimleri için özel olarak yetiştirilmiş personel ve bu çocuklar için geliştirilmiş programlar ile yine bu çocukların özür durumlarına ve özelliklerine uygun ortamda sürdürülen bir eğitimidir. Türkiye’de özel eğitim

hizmetleri, engel gruplarına göre ayrılmış özel eğitim okullarında yürütülmektedir. Ayrıca, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin normal okullarda kendi yaşlılarıyla birlikte eğitim görmeleri de sağlanmaktadır. Buna “Kaynaştırma” denir. Tanımlanan bu uygulamanın yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır. Ülkemizde hâlen; görme engelliler, zihinsel engelliler işitme engelliler, ortopedik engelliler ve uzun süreli hasta çocuklar olmak üzere beş engel grubundaki çocuklara ve ayrıca gençlere eğitim hizmeti verilmektedir (MEB, 2002, s.155, 156).

Orhan ve Genç (2015)’e göre engellilik kavramı ; “Tıbbi, sosyolojik ve politik açılardan açıklanarak farklı dil ve kültürlerde, farklı şekillerde kullanılmaktadır. Bu bağlamda da çeşitli tanımları yapılmaktadır. Odaklanılan tipik tanımlamaların başında ise herhangi bir nedenden dolayı, kişinin yetersiz olma hali gelmektedir” (Orhan ve Genç, 2015, s.118).

Orhan ve Genç (2015)’in belirttikleri üzere “Engellilerin eğitimleri ve engellilere sağlanacak destek son derece önemlidir. Engelliler alacakları eğitim ile mevcut yeti yitimlerinin, engele dönüşmesini önleyebilirler. Özellikle formal eğitim sisteminin dışında kalan engelliler için özel eğitim hizmetlerinin önemi daha da anlamlı olacaktır”(Orhan ve Genç, 2015, s.119).

2018 Temmuz ayında resmi gazetede yayımlanan yönetmeliğe göre; Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürmeleri esas olmakla birlikte bu bireylere yönelik özel eğitim kurumları veya özel eğitim sınıfları da açılabilir. Bilgisi verilmiştir (MEB, 2018)

2.2.Özel Eğitimde Müziğin Yeri

Müzik, estetik bir değere sahip olmasının yanında eğitimciler için çok önemli bir eğitim aracıdır. Müziğin insanlar için bu kadar değerli olmasının sebebi başarı getiren bir etkinlik olmasıdır. Müziğin getireceği başarı eğitimciler için fazlasıyla önemlidir ve göz ardı edilmemelidir. Çünkü engelli çocuklar için başarı çok önemlidir. Başarı motivasyonu artırır ve çocukların kendilerine güvenmelerini sağlar, bu da çocukların diğer alanlarda başarılı olma isteklerini pekiştirir. Bu nedenle normal gelişim gösteren çocuklar ile beraber engelli çocukların da eğitim-öğretim programları içine müzik yerleştirilmelidir(MEB, 2014, s.3).

Tüm engelli çocuklarla yapılan müzik çalışmalarında onlardan gelen her tepki dikkatle takip edilmelidir. Bazı engellilerde gelişim düzeyi göz önüne alındığında normal gelişim gösteren çocuklarda önemli olmayan basit refleksler örneğin; göz kırpma, herhangi bir baş veya vücut

hareketi çok anlamlı olabilir, eğitimci bu durumu etkin bir şekilde gözlemlemeli ve değerlendirmelidir (MEB, 2014, s.11).

Yapılan araştırmalarda müziğin yararı MEB tarafından da kabul edilmektedir. MEB yayınladığı el kitabında özel eğitimde müziğin yeri ve önemini aşağıdaki gibi açıklamıştır:

Özel eğitimde kullanılan müzik etkinliklerinin önemi:

- Müzik etkinlikleri ile özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonu artar.
- Çocuklar eğlence, yaratıcı ifade ve duygusal tepkilerde deneyim kazanırlar.
- Çocuklar duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları olayları rahatça ifade ederler ve çocukların streslerinin azalmasında müzik son derece etkilidir.
- Çocukların öz saygılarının gelişimine yardımcı olur.
- Çocuklar sakinleşir, onlara dinlenme ortamı sağlanır.
- Çocukların benlik değerlerinin artmasına yardımcı olur.
- Çocukların dinleme becerileri, işitsel algıları ve dikkat süreleri artar.
- Dili kullanmalarında yardımcı olur.
- Müzik çocukların dil, motor, bilişsel, öz bakım ve sosyal gelişim alanlarını desteklemektedir.
- Müzik etkili ve kalıcı öğrenme sağlar.(MEB, 2014, s.5)

MEB'in yayınladığı el kitabından sonra Pektaş vd. de özel eğitimde müzik etkinliklerinin önemini aşağıdaki gibi belirtmişlerdir:

- Müzik etkinlikleri ile özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonu artar.
- Çocuklar eğlence, yaratıcı ifade ve duygusal tepkilerde deneyim kazanırlar.
- Çocuklar duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları olayları rahatça ifade ederler ve çocukların streslerinin azalmasında müzik son derece etkilidir.
- Çocukların öz saygılarının gelişimine yardımcı olur.
- Çocuklar sakinleşir, onlara dinlenme ortamı sağlanır.
- Çocukların benlik değerlerinin artmasına yardımcı olur.

+++

- Çocukların dinleme becerileri, işitsel algıları ve dikkat süreleri artar.
- Dili kullanmalarında yardımcı olur.(Pektaş vd. , 2016, s.8)

Müziksel yetenek seviyeleri nasıl olursa olsun, her bireyin hayatında müzik vardır ve her birey müzikle ilgili en az bir etkinliği yaşamına katmaktan keyif alır. Bireysel olarak veya toplu biçimde müzik dinlemek, şarkı söylemek, çalgı çalmak, dans etmek, gibi etkinlikler bunlardan bazılarıdır. Müziğin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği ve kolaylaştırdığı söylenmektedir. Özellikle de bireylerde izleme, bellekte tutma, taklit etme gibi bazı eylemleri geliştirdiği görülmektedir. Oldukça işlevsel ve kapsamlı etki alanı bulunan müziğin eğitimde kullanımı, önemi ve değeri gün geçtikçe artarak sürmektedir. Müziğe eğitim alanı olarak bakıldığında, sadece bazı temel müziksel kavramları kazandırmak, şarkı söylettirmek, çalgı çaldırmak değildir. MEB ilköğretim müzik dersi öğretim programında da belirtildiği gibi müzik dersinde hedeflenen, bu etkinlikler aracılığıyla bireylere kaliteli ve nitelikli müziği öğretmek; bireylerde müzik dinleme, müzik yoluyla kendi düşüncelerini ifade etme; sevgiyi, paylaşma duygusunu geliştirme; sözlü şarkılar aracılığıyla dili düzgün ve güzel konuşma; müziğe uygun ritmik hareketler ile eşlik edebilme gibi davranışları kazandırmaktır(Pektaş vd., 2016, s.3).

2.3. Görme Engellilerin Genel Özellikleri

Araştırmanın bu bölümünde görme engellilerin genel özellikleri; motor, dil, bilişsel ve sosyal gelişimleri ele alınarak verilmiştir. Ayrıca görme engellilerin görme düzeyleri ve bu durumdan etkilenme dereceleri tablo halinde açıklanmıştır.

Genel olarak, görme engelli bireylerde görme kaybına karşılık işitme, koku alma, dokunma gibi becerilerin gelişmiş olduğu görüşü savunulmaktadır. Bu düşünce yapılan çalışmalar sonucunda şu şekilde özetlenmiştir: Körlerin sağlam kalan duyuları, görenlerinkine göre duyarlılık açısından herhangi bir üstünlük göstermemektedir. Söz konusu olabilecekleri tek üstünlükleri, bu duyular yoluyla aldıkları uyarıların yorumlamakta edindikleri tecrübelerdir. Buradan da anlaşılmaktadır ki görme engellilerin eğitiminde görme duyusu dışında kalan duyularla öğrenmeye önem vermek gerekmektedir. Öğrenciler diğer duyularını kullanma konusunda eğitilmelidir. Görme engellilerin gelişim özellikleri dört alanda gruplandırılmıştır. Dört alanda gruplandırılmış olan gelişim özellikleri aşağıda verilmiştir. (Demir ve Şen, 2009, s.155)

1. Motor Gelişim: Görme engellilerin motor gelişimi ve doğuştan sahip oldukları motor becerileri, görenlerden farklılık göstermemektedir. Bununla beraber, görme bozukluğu olanlar, bozukluğunun derecesine bağlı olarak hareket etme ve keşif becerilerini faaliyete geçiremeyebilirler.
2. Dil Gelişimi: Görme engeli bireyde dil gelişimini etkilememektedir. Aksine görme bozukluğu olan çocuklar daha çok konuşma eğilimindedirler. Konuşurken tek tonda ve yüksek sesle konuşurlar; konuşmalarını yaparlarken jest ve mimikleri kullanmada çok yetersizlerdir.
3. Bilişsel Gelişim/ Zihinsel Gelişim: Bilişsel yeterlilik bakımından görenlerden farkları yoktur. Ancak bilişsel beceriyi kullanmada zorluk çekmektedirler. Çünkü görenler birçok unsuru organize edip görsel unsurları ile birlikte bütünleştirebilmektedir. Bu unsurları kolayca beyinlerine kodlayabilmektedir. Görme engelli çocuklarda ise söz konusu durum olmadığı için bilgilerin kodlanmasında sınırlılıklar oluşur. Kodlamayı öncelikle dokunma-işitme, sonra koku alma yoluyla gerçekleştirecektir.
4. Sosyal Gelişim: Göz kontağı kuramama, görememe durumuna bağlı olarak korkma, tedirgin olma davranışları sergileyebilmektedirler. Görme engelli bireyin sosyal gelişimi toplumun yapısı ile yakından ilgilidir. Eğer toplumun görme engelliye olan bakışı tepkide bulunma, dışlama yönünde ise görme engelli bireyde soyutlanma, kaçış davranışları ortaya çıkabilmektedir (Demir, Şen, 2009, s.155-156)

Görme engelli öğrencilerin doğarken motor gelişimleri, dil gelişimleri, bilişsel gelişimleri ve sosyal gelişimlerinin gören bireyler ile aynı olduğu verilen bilgiler sonucunda anlaşılmaktadır. Fakat doğuştan veya sonradan görme engelli olan bireyler yaşantılarının farklılığı ve görme duyularının yetersiz olması sebebi ile motor gelişimlerinin, dil gelişimlerinin, bilişsel gelişimlerinin ve sosyal gelişimlerinin görenlerden farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Görme engellilerin görme düzeyleri farklılık gösterebilmektedir. Görme düzeylerinin sınıflandırılma şekli aşağıdaki gibidir.

Tablo 1.

Görme Yetersizliğinin Sınıflandırılması

Sınıflandırma Düzeyi	Görme Düzeyi	Yetersizlikten Etkilenme Derecesi
Normal	Normal görme, Normale yakın görme	Özel araçlar olmadan görevleri yerine getirebilir.
Az görme	Orta	Özel araçlarla görevleri normale yakın düzeyde yerine getirebilir.
	Düşük	Görmeyle ilgili görevleri özel araçlar yardımıyla bile yavaş ve aralıklı olarak yapabilir.
	Çok düşük	Ayrıntılı görme gerektiren işlerde güçlük yaşar, ayrıntılı görme gerektiren işlerin çoğunu yerine getiremez.
	Köre yakın	Çevreden bilgi almak için diğer duylara daha çok güvenir.
Kör	Kör	Hiç görme yoktur. Tamamıyla diğer duylara bağımlıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı (2016). *Görme yetersizliği ve kaynaştırma*. Ankara: MEB, s. 4, kaynağından alınmıştır.

2.4.Görme Engelli Olan Çocukların Gelişim Özellikleri

2.4.1.Bedensel (Motor) Gelişim

Yetersizlikten etkilenmiş ya da etkilenmemiş bütün çocuklar motor gelişiminin ilkelerini belli bir dönem izlemektedir. Görme yetersizliği olan bebeklerin doğuştan sahip oldukları motor becerileri ve devamında motor gelişimleri, gören çocuklardan farklılık göstermemektedir. Yaşamın ilk dönemlerinde görsel uyaranlardan yeterince yararlanamamaları sebebi ile hareket etme gibi diğer motor becerileri, normal gelişim gösteren çocuklara göre çok daha geç kazanma durumu ortaya çıkar. Doğumdan sonra dik durma becerisini, normal gelişim gösteren bebekler yaklaşık olarak sekiz aylık olduklarında başarabilirler. Sonrasında ise emekleme, ayağa kalkma, tutunarak yürüme ve yalnız başına yürüme sırasını izlerler. Bebeklerde emeklemenin başlama durumu çevresinde bulunan

+++

nesnelere ulaşabilme çabasından kaynaklanmaktadır. Görme yetersizliği olan bebekler ise, görsel uyaranları göremedikleri için ancak kulak ve el koordinasyonunu kurduktan sonra emeklemeye başlayacaklardır. Bu durum görme engelli bebeklerin akranlarına göre geri kalmasına sebep olabilmektedir(MEB, 2016, s.7-8) .Görme organı yetersizliği sebebi ile işitsel anlamda gelişen görme engelliler motor gelişimleri için işitsel uyarıcılara ihtiyaç duymaktadırlar.

MEB (2016) sayfasında yazana göre “Normal gelişim gösteren çocuklar birçok beceriyi taklit edip gözlemleyerek öğrenmektedir. Görme yetersizliği olan çocuklar bu alanda zorluklar yaşamaktadırlar. Bu nedenler çocuğun yaptığı hareketlerin anlatılması, başka insanlar yaparken dokunma yoluyla keşfetmesi motor becerilerin gelişimi için yararlı olacaktır.”(MEB, 2016, s.8)

2.4.2.Bilişsel (Zihin) Gelişim

Görme engeli olan çocukların zekâ düzeylerinin, normal gelişim gösteren yaşlıtlarına göre önemli bir farklılık göstermediği araştırmacılar tarafından ifade edilmektedir. Görme engelli çocukların kavramsal gelişiminde ve bilişsel yeteneklerinde görenlerin daha gerisinde olduğu gözlenmektedir. Özellikle de soyut düşünmeyi gerektiren becerilerde görme engelli bireyler görenlere göre daha başarısız olmaktadır. Objeleri tanımada, objeleri manipüle etmede yaşadıkları sorunlar öğrenme performanslarını da oldukça düşürmektedir.(MEB, 2016, s.8-9).Bu bilgiye göre görme engellilerin yaşantı yoluyla desteklenmesi gerekmektedir.

2.4.3.Dil Gelişim

Normal gelişim gösteren çocuklar anne-babaları ile göz teması kurarlar, onlara gülümser ve onların dikkatini nasıl çekeceklerini yaşayarak öğrenirler. Görme yetersizliği olan çocuklar genelde iletişim esnasında görsel ipuçlarını alamamaları ve kullanamamalarından dolayı tepki vermede sıkıntı yaşayabilirler. Ailelerin bu durum karşısında olayı yanlış yorumlamaları sonucu çocuklar ile iletişim kurma konusunda isteksiz olabilirler. Bu durum çocuklarla iletişim kurma konusunda gerilemeye neden olur. Görme yetersizliği olan çocuklar göz teması kuramazlar, jest ve mimiklerle kendini ifade edemezler. Böyle durumlar çocuğun dil gelişimini destekleyecek doğal imkânlardan mahrum kalmalarına sebep olacaktır. Görme engeli olan çocukların dil konusundaki yeteneklerine, dilin gelişimine ve kazanılmış dile bakıldığında gören yaşlıtlarına göre farklılık göstermemektedir. Sözel zekâ

+++

testlerinde akranlarına yakın bir performans gösterdikleri ifade edilmektedir. Görme engelli olan çocukların iletişimi için en önemli etken işitmesi olduğundan dili kullanma isteği normal gelişim gösteren çocuklardan çok daha fazladır.(MEB, 2016, s.9)

2.4.4.Duygusal ve Sosyal Gelişim

İnsanların birbirleriyle iletişimlerinde en önemli etken göz kontağı kurmaktır. Görme engelli bireyler göz kontağı sağlayamadıkları için, dış dünya ile ilişkileri diğer duyu organlarına bağlı olmak zorunda kalmıştır. Gözün işlevini gerçekleştirememesi çocuğun içene kapanık, etrafına karşı ilgisiz olmasına neden olabilmektedir. Anne - babanın ve çevresindeki kişilerin çocuğa karşı gösterdikleri aşırı koruma, acıma duygusu, dışlama ve ihmal gibi tepkiler çocuklarda iletişim bozukluklarına yol açarak sosyal çevreyle uyumlarını da zorlaştırmaktadır(MEB, 2016, s.10).

2.5.Görme Engelli Öğrencilerin Eğitimi

Görme engelli öğrencilerin eğitimi normal gelişim gösteren öğrenciler gibi aileden başlar ve okullarda devam eder. Her bir öğrencinin aldığı eğitim müzik eğitimini de etkilemektedir. Bu sebep ile görme engelli öğrencilerin eğitimi ile ilgili detaylar aşağıda verilmiştir.

Görme engelli bireylerin okul öncesi eğitimleri için resmi gazetede yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 11. Maddesinde “Eğitim, tür ve kademelerindeki özel eğitim hizmetleri başlığı altında, 36 ayını tamamlayan ve özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar için okul öncesi eğitim zorunludur ayrıca çocukların gelişimi ve özellikleri de dikkate alınarak okul öncesi dönemde eğitim süresi olduğundan daha fazla uzatılabilmektedir”. (MEB, 2018)

Görme engelli bireylerin eğitimi, resmi gazetede yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 27. Maddesinde yazana göre ; ilköğretim programı uygulayan özel eğitim sınıfları, görme yetersizliği olan öğrenciler için açılan sınıflarda birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. Görme yetersizliği olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında görme engelliler ilkokulları haftalık ders çizelgesi uygulanır. Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında bu engel türlerine göre hazırlanan haftalık ders çizelgesi uygulanır. Görme engelli öğrenciler için ilkokullarda özel eğitim sınıfları açılır. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin 5 inci sınıftan itibaren yetersizliği olmayan akranlarıyla

tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme uygulaması yoluyla aynı sınıfta eğitim görmeleri sağlanır.(MEB, 2018)

Yine MEB'in yayınlarında ;

Görme yetersizliği olan öğrenciler için ayrı okullar açılır. Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler aynı okulda ayrı şubelerde eğitim görürler. Sınıf mevcutları en fazla; otizm olan bireyler için 4, diğer engel türleri için 10 öğrenciden oluşur. Atölye ve laboratuvarlarda okutulan uygulamalı meslek derslerinde grup sayılarının oluşturulmasında sınıf mevcutları esas alınır. Dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. Ancak din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders işlenişine destek vermek üzere katılır. Bir ders saati süresi 40 dakika olup ders saati ve derslerin dağılımı haftalık ders çizelgesine göre uygulanır. (MEB, 2018).

Görme engelliler günlük hayatlarında, eğitimleri sırasında ve işyerlerinde, özel olarak üretilmiş birtakım araçlardan yararlanmaktadırlar. Bunlardan bazıları; rakamları kabartma noktalarla gösterilen saatler, derece, konuşan hesap makineleri, tansiyon aleti, kan şekeri ölçen cihaz, paraları renkleri sesli olarak belirten cihazlar, matematik, coğrafya, fen bilimleri derslerinde kullanılan özel araçlar ve özel gözlükler, büyüteçler, bilgisayarlar, mutfak aletleri görme engellilerin hayatını kolaylaştıran bazı araçlardır. Fakat bu araçların önemli bir kısmı yurt dışında üretilmektedir ve bu sebeple yurtdışından da temin edilebilmektedir. Görme engellilerin yararına olan özel olarak yapılmış aletler sayesinde görme engelli bireyler birçok işlerini başka insanlara bağımlı olmadan kendi başlarına yapabilmektedirler.(Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü, 2015, s.13)

2.6.Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Eğitimi

Bu çalışmada görme engelli öğrencilerin eğitimlerinden sonra müzik eğitimleri ele alınmıştır. Görme engelliler okullarında müzik eğitiminin nasıl olduğu, Türkiye'ye ne zaman girdiği, nasıl geliştirildiği ve bugün nasıl bir durumda olduğu ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Türkiye'de görme engellilere müzik eğitimi veren ilk eğitim merkezi 1924 yılında İzmir'de açılmış olan Sağır, Dilsiz Ve Körler Müessesesi adlı okuldur. Bu okulda Yurt dışından getirtilmiş yabancı müzik öğretmenleri eğitim vermiştir. Bunlardan Madam Amati ve Ştayridis tanınmış öğretmenler arasındaydı. Okulun yetiştirdiği en yetenekli müzisyenlerin

başında Şahin işiner gelmektedir. Ankara Körler okulu müdürlerinden Mithat Enç ve Emin Sağlamer'in çabalarıyla Devlet Konservatuarına ilk defa 1952 yılında aynı anda üç görme engelli öğrenci girebilmiştir. Ancak; daha sonraki yıllarda konservatuarların kapıları görme engellilere bu kadar cömertçe açık tutulmamıştır. Bazı yöneticiler görme engellilerin eğitimiyle ilgili yaşanan sorunları bahane ederek bu tür öğrencileri müzik okullarına almamak için binbir zorluk çıkarmaktadırlar. Sayıları çok sınırlı da olsa engelleri aşarak müzik okullarına girebilen ve üstün başarı gösteren görme engelli müzisyenler bulunmaktadır. Ülkemizdeki en büyük eksikliklerden biri öğrencilerin ihtiyaçlarına ve taleplerine cevap vermek üzere mevcut breyl matbaalarda Breyl notalarla yazılmış eserlerin üretilmemesidir. Oysa bazı yabancı ülkelerde bu iş yüz yıldan beri yapılmakta olup kendi ülkeleri dışındaki insanlara bile hizmet verilmektedir. Örneğin, ABD Kongre kütüphanesinin (National Library For The Blind And Physically Handicapped) adlı bölümünde görme engelliler için klasik müzikten caz müziğine kadar her alanda on binlerce çeşit müzik eserlerine ait notalar ve eğitim materyalleri bulunmaktadır. Ülkemizde Türk Halk Müziği veya Türk Sanat Müziği alanında eğitim almak isteyen öğrenciler Braille notaların basımıyla ilgili bilgisayar teknolojisinin geliştiği günümüzde bile bu tür olanaklardan yoksundurlar.(Köseler, 2006)

Az gören görme engelliler, notaları görme potansiyelini en üst düzeyde kullanabilmeleri için A4 kâğıdı tamamen doldurulacak şekilde yazılsa bile notaları görmekte ve notanın değerini anlamakta zorluk çekmektedir. Görme güçlüğü çok olmasa dahi notaları sınıf tahtasına yazabileceğimiz en büyük boyutta yazsak ve büyüteç gibi araç gereçlerle yardım alsak dahi görme güçlüğü olan bireyler odaklanma sorunu sebebiyle yazılanları buğulu ve karışık şekilde görecektir. Sadece büyütücü araçlar yardımıyla bu sorun çözülebilirse de solfej okurken öğrenci tekrar büyük sorunlar yaşanmaya başlayacaktır. Bu şekilde Braille işaretleri sisteminin iyi bir nota eğitimi için gerekli olduğu görülmektedir. (Akpınar, 2012, s. 10)

Görme engelli öğrenciler için müziksel etkinlikleri, onların hayatında çok önemli bir yeri olan dil gelişimlerine ve kulak yolu ile algılamalarına yardımcı olacaktır. Ritim duygusunun gelişimini, estetik ve zevk gelişimini, sosyal gelişimini müzik yolu ile kendini ifade ederek duygusal yönden rahatlamasını ve yeteneklerinin keşfedilmesine imkan sağlamasına yardımcı olacaktır. Görme engelli olan kişiyi hayata katarak canlandırmak, harekete geçirmek ve hayata etkin şekilde katılımını sağlamak için duyularının geliştirilmesi gerekmektedir. Yürüme, oturma, koklama, hissetme gibi hareketlerle kişinin güven duygusu

+++

gelişir. Görme engelli olan kişilere hayatlarında bulunan seslerin çok ve etkin kullanılmasıyla yardımcı olunabilir. Görme engeli olan çocuğa farklı türlerde müzikler dinletilmeli ve o müziklere uygun farklı hareketler oluşturma imkanı verilmelidir. Birlikte yapılan uygulamalarla çocuk dans etmeyi iyi bir şekilde öğrenebilir. Bazı görme engelli kişi ve çocuklar, normal insanların gözleri kapalı iken yaptıkları dans alıştırmalarından daha iyi ve daha güvenli bir şekilde hareket edebilme yetkisine sahiptir (Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü, 2015, s.10, Aliğa Kaymakamlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi)

2.7.Görme Engelli Öğrencilerin Kullandığı Braille Alfabe Sistemi

Braille alfabesinde bulunan her harfin kapladığı alan aynıdır ve harfler kısa kenarı üzerine oturmuş bir dikdörtgen görünümündedir. Harfler bu yerlere en fazla altı tane nokta kabartılarak yazılmaktadır. Bazı kuruluşların adlarında geçen altı nokta ifadesi yazının bu özelliğinden gelmektedir. Dikdörtgen içerisindeki noktalar alt alta üçerli, yan yana iki sıradan meydana gelmektedir. Her dikdörtgende yerleri sabit bu noktadan, her birine bir numara verilerek simgeler daha kolay ifade edilebilmektedir. Dikdörtgendeki sol sıranın üstündeki nokta bir, onun altındaki iki ve en alttaki üç, sağ sıranın üstündeki dört, onun altındaki beş ve en alttaki altı numaralı noktalardır. Bu yöntemle alfabe elde edilirken, önce üst tarafta yer alan bir, iki, dört ve beş numaralı noktalar kullanılmıştır (Baydağ, 2013, s. 22)

Her görme engelli bireyin ihtiyaç duyduğu gibi görme engelliler okullarında da öğrenciler kendilerini ifade etme ve gereksinimlerini yerine getirme amacı ile Braille Alfabe Sistemini kullanmaktadırlar. Okullardaki eğitimlerde öğrencilerin Braille Alfabesini kullanma durumu ve müzik dersleri için Braille Alfabesinin nasıl olduğu aşağıda görseller ile açıklanmıştır.

Braille alfabesi veya Körler alfabesi; 1829 yılında Louis Braille tarafından geliştirilmiş görme engelli insanların okuyup yazması için kullanılan bir alfabe yöntemidir. İki kolon taşıyan dikdörtgen düzen üzerine dizilmiş altı kabartılmış noktadan oluşur. Her iki kolonda üçer nokta bulunur. Noktalardan her biri altmış dört farklı kombinasyondan birini oluşturması için farklı şekillerde dizilir. (Akpınar, 2012, s. 14)

Braille alfabesinde yer alan altı noktanın da birbirine uzaklıkları eşittir.

a	b	c	ç	d	e	f	g	ğ	h	ı	i	j	k	l	m

n	o	ö	p	q	r	s	ş	t	u	ü	v	w	x	y	z

Şekil 1. Braille alfabesi

Şekil 2’de de görüldüğü gibi iki sütuna yerleştirilmiş üç satırdan oluşan şekillere alfabenin nasıl yazıldığı gösterilmiştir.

Şekil 2. Braille tableti

Şekil 3’te Braille Tableti ve kalemi bulunmaktadır. Tablete özel kalın kağıt, tabletin alt kısmına yerleştirildikten sonra tabletin boşluklarına ucu sivri bir kalem ile noktalar şeklinde

delikler açılır, yazıma kağıdın sol kısmından başlanır ve istenilen kelime, cümle, metin, rakam vs. yazılır.

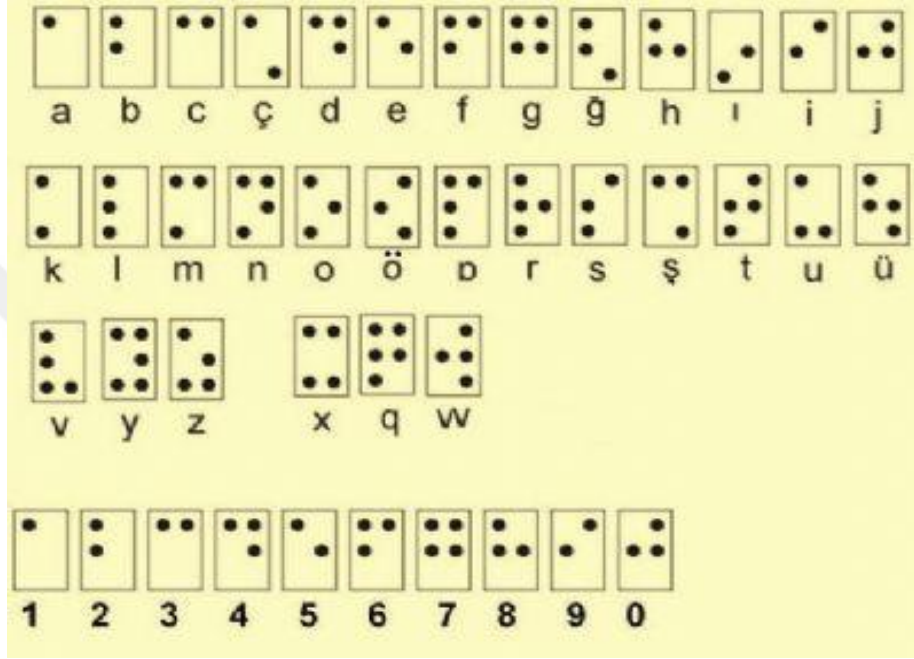
Şekil 3. Braille daktilosu

Şekil 4’te Braille Daktilosunun fotoğrafı bulunmaktadır. Tablet kağıt, kalemine göre daha hızlı ve seri bir şekilde söylenilenler yazılmaktadır ve bu sayede görme engelli bireylerin vakitten de kazanç sağladığı bir araçtır.

Şekil 4. Braille ses kayıt cihazı

Şekil 5'te Braille Ses Kayıt Cihazının herhangi bir örnek fotoğrafı bulunmaktadır. İleri teknoloji ile artık ses kayıt cihazları geliştirilerek lap top özellikleri de içerisine yüklenmiştir. Artık görme engelli öğrencilerimiz ekonomik boyuttaki kayıt cihazları ile eğitimlerine kolaylık sağlayacaktır. Eğitimde bütün bilgilerinizi sesli ve kabartma yazı (braille) olarak kontrol edebilmektedirler.

Şekil 5. Braille alfabe, rakam ve müzik notaları

Şekil 6'da yer alan görsel Braille Alfabeti iki sütunda yer alan altı noktanın çeşitli kombinasyonları ile harflerin, rakamların, noktalama işaretlerinin, matematik işaretlerinin, müzik notalarının oluşturulduğu bir alfabe sistemidir.(Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü, 2015, s, 5)

3

TABLO I
NOTALAR VE DEĞERLERİ

Birlik nota = Tam nota (Dört vuruşluk)
İkilik nota = Yarım nota (İki vuruşluk)
Dörtlük nota = Çeyrek nota (Bir vuruşluk)
Sekizlik nota = (Yarım vuruşluk)

	Do	Re	Mi	Fa	Sol	La	Si
Birlik ve 16'lık notalar							
	1,3,4,5,6	1,3,5,6	1,2,3,4,6	1,2,3,4,5,6	1,3,5,6	3,4,6	2,3,4,5,6
İkilik ve 32'lık notalar							
	1,3,4,5	1,3,5	1,2,3,4	1,2,3,4,5	1,2,3,5	2,3,4	2,3,4,5
Dörtlük ve 64'lık notalar							
	1,3,4,5	1,3,5	1,2,3,5	1,2,3,4,5	1,2,3,5	2,4,5	2,4,5,6
Sekizlik ve 128'lık notalar							
	1,4,5	1,5	1,2,4	1,2,4,5	1,2,5	2,4	2,4,5

Değer İşaretleri:
Birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik notalar için
(4-5,1-2-6,2)

Onaltılık, otuzikilik, altmışdörtlük ve yüzirmisekizlik notalar için (6,1-2-6,2)

İki birlik notaya eşit nota:
a) (1-3-4-5-6,1-3) vs...

b) (1-3-4-5-6,4-5,1-4,1-3-4-5-6) vs...

Şekil 6. Braille alfabesi ile nota yazımı ve süre değerleri

Şekil 7’de yer alan Braille Alfabeti İle Nota Yazımı ve Süre Değerleri verilmiştir. Burada do, re, mi, fa, sol, la, si seslerinin Braille Alfabeti ile yazım örnekleri ayrıca notaların birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik yazım değerleri gösterilmiştir.

2.8.Görme Engelliler Okullarında Müzik Dersi İle İlgili Materyal Eksikleri

Görme engelli öğrencilerin müzik eğitimi sürecinde derslerinde Braille sisteminden faydalandıkları bilinmektedir. Braille sistemi, 1829 yılında Fransa’da Louise Braille tarafından icat edildiğinde, alfabede kullanılan harflerin yanı sıra müzikte gerekli olan işaretleri de kapsamaktaydı. Bu sistemin başlangıcından günümüze değin geçirmiş olduğu gelişim sürecinin sonucunda müzik yazısında yazılamayan hiçbir nota ve müzik işaretleri kalmamıştır. 1925 yılından itibaren ülkemizde kullanılmaya başlanan bu sistemin üzerinde herhangi bir resmi çalışma yapılmamış, müzik alanındaki kullanımı yaygınlaştırılamamış ve çalgı derslerinde kullanılmak üzere kabartma metotlar da oluşturulmamıştır.(Babacan .,

+++

Pirgon ., 2013, s.193). Kabartma yazıyı kullanarak yazılmış nota dökümanlarının olmaması okullarda işlenen müzik derslerinde aksaklıklara neden olabilmektedir. Bu da müzik derslerinde öğretmenin tek tek dökümanları öğrencilere yazdırması anlamına gelmektedir.

2.8.1. Braille Matbaa

Gören öğrenciler için okuma göz ile sağlanırken, görme engelli öğrenciler için ise Braille kabartma yazısı ile sağlanmaktadır. Ülkemizde kabartma yazı matbaası gelişimine devam etmektedir. Fakat yine de normal matbaalara göre yaygın, kullanışlı ve maliyet açısından aynı özellikleri göstermemektedir.

Şekil 7. Kabartma fotokopi ve baskı makinası

2.9.Görme Engelliler Okullarında Müzik Öğretmenlerinin Yeterlilik Durumu

Görme engelli okullarında görev yapan öğretmenler, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinden mezun olarak bu okullarda görev yapmaya başlamaktadırlar. Görme engelli öğrenciler, okullarında verilmesi gereken Braille İşaretler Sistemi eğitiminden yoksun bir şekilde derslere başlamaktadırlar. Braille İşaretler Sistemi'yle genel nota işaretleri sisteminin arasında hiçbir benzerlik bulunmamaktadır. Görme engelli bireylerin müzikal ilerlenmeleri ve bağımsızlıkları isteniliyorsa ilk şart Braille alfabesinde gerek öğretmen gerek öğrenci tarafından meydana gelen sıkıntıların giderilmesi yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir.(Akpınar, 2012, s. 3).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örneklemine, ölçme araçlarına, ölçüm güvenirliğine, ölçüm yorumlarının ve kullanımlarının geçerliğine, verilerin toplanmasına, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına yönelik bilgilere ve ardından açıklamalara yer verilmiştir.

Bu araştırma betimsel bir araştırmadır. “Betimsel araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır” (Kaptan, 1998, s. 59).

3.2.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Tarama Modeli kullanılacaktır. Tarama modelleri. “Geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi ön gören bir araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar, 2014, s. 77).

Görme engelli öğrencilerin müzik eğitimi ile ilgili bilgileri ölçmeye/ saptamaya yönelik “Likert Tipi Anket ” kullanılmış ve kullanılmış olan bu anket, uzman görüşleri ile oluşturulmuştur.

Ölçüm yoluyla elde edilen verilerin yorumlanmasında içerik analizi, geçerlik için t-testi istatistik işleminden yararlanılacaktır.

3.3.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın kavramsal evrenini öğrencilerin müzik derslerine yönelik tutumları oluşturmaktadır. Bu evrende, araştırma kapsamına alınan öğrenciler (çalışma evreni) Türkiye'deki örgün eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan görme engelli öğrencilerdir.

Çalışma evreni, Ankara il sınırları içindekiler ile; Ankara il sınırları içindekiler Mitat ENÇ Görme Engelliler Ortaokulu" "Kani Karaca İmam Hatip Ortaokulu" ve "Göreneller Görme Engelliler Ortaokullarında" öğrenim görmekte olanlar ile sınırlandırılmıştır. Böylece araştırma örneklemini "Mitat ENÇ Görme Engelliler" "Kani Karaca Görme Engelli İmam Hatip" ve "Göreneller Görme Engelliler" Ortaokullarında 2018-2019 Öğretim Yılında 5, 6, 7 ve 8. Sınıfta öğrenim görmekte olan görme engelli öğrenciler" olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın örneklem yeterliliği, Tarama yöntemi esas alınarak yapılmıştır.

3.4.Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, araştırmaya kuramsal bir alt yapı oluşturulması bakımından literatür tarama yönteminden yararlanılarak; elektronik iletişim ortamları, yerli ve yabancı veri tabanları, dergi, makale, kitap kaynaklar kullanılmıştır. Öğrencilere uygulanacak olan anketten, müzik dersine ilişkin görüş bildiren nicel veriler elde edilecek ve veri toplama işlemi bu şekilde gerçekleştirilmiştir. Hazırlanacak olan anket formuna yönerge ve araştırmanın amacı eklenmiş, örneklem grubunun gerçek düşüncelerine ulaşmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda anket 3 kişilik uzman grubu tarafından incelenecek ve bu yolla geçerliğini ve güvenilirliğini arttırılmıştır.

3.5.Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırma için elde edilen anketlerde yer alan sorulara görme engelli öğrenciler tarafından verilen cevaplar, her soru için ayrı ayrı incelenmiştir. İncelenen sorular sonucunda görme engelli öğrencilerin müzik eğitiminin nasıl olduğu belirlenmiş ve elde edilen veriler ise tablolastırılarak yorumlanmıştır. Bu yol ile ulaşılanlardan hareketle araştırmanın sonuçları belirlenerek yine sonuçlara yönelik öneriler yazılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde alt problemlere ilişkin veriler tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2.

Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerinde Braille Alfabetini Kullanmakta Zorluk Yaşama Sorusuna İlişkin Cevapları

Seçenekler	f	%
Tamamen	23	50
Büyük Ölçüde	3	6, 52
Kısmen	2	4, 34
Çok Az	3	6, 52
Hiç	15	32, 60
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Müzik derslerinde Braille Alfabetini kullanmakta zorluk yaşıyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre, çoğunlukla “Tamamen (23)” sonrasında ise “Büyük Ölçüde (3)” “Kısmen (2)” “Çok Az (3)” ve “Hiç (15)” cevabını vermişlerdir.

Tablo 1 ‘deki veriler ankete katılan öğrencilerin yarısının müzik derslerinde Braille Alfabetini kullanmakta zorluk yaşadığını ortaya çıkartmıştır. Öğrencilerin kalan yarısının da 15 kişisi hiç sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin çoğunun müzik derslerinde Braille Alfabetini kullanmakta zorluk yaşadıkları fakat bir kısmının da hiç sorun yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Sorun yaşamayan öğrencilerin Braille Alfabetini iyi bildikleri ve müzik derslerinde de zorlanmadan kullanabildikleri, sorun yaşayan öğrencilerin ise Braille Alfabetini bilmedikleri veya yazma konusunda pratik olmadıklarından müzik derslerinde de Braille Alfabetini yazmakta sorun yaşadıkları anlaşılmaktadır.

4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 3.

Görme Engelli Öğrencilerin Kullanmış Oldukları Kabartma Yazı Kağıtlarının Elde Edilmesi ve Çoğaltılmasında Zorluk Yaşıyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Cevapları

Seçenekler	f	%
Tamamen	22	47, 82
Büyük Ölçüde	2	4, 34
Kısmen	3	6, 52
Çok Az	4	8, 69
Hiç	15	32, 60
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Kullanmış olduğunuz kabartma yazı kağıtlarının elde edilmesi ve çoğaltılması konusunda zorluk yaşıyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre öğrenciler “Tamamen (22)”, “Büyük Ölçüde (2) “, “Kısmen (3)”, “Çok Az (4)” sonrasında ise “Hiç (15)” cevabını vermişlerdir. Bununla birlikte, , kullanmış oldukları kabartma yazı kağıtlarının elde edilip çoğaltılması ile ilgili verdikleri diğer cevaplardır.

Tablo 2 ‘deki verilere bakıldığında kabartma yazı kağıtlarının elde edilmesi ve çoğaltılması konusunda öğrencilerin çoğunlukla zorluk yaşadıkları görülmektedir. Fakat ”Hiç” cevabını veren 15 öğrenci ise kabartma yazı kağıtlarını elde etme konusunda zorluk yaşamamaktadırlar. Hiç cevabını veren 15 öğrencinin okullarında bulunan kabartma yazı kağıtlarını yeterince kullandıkları ve çoğaltmakta sorun yaşamadıkları ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber “Çok Az (4), “Kısmen (3), “Büyük Ölçüde (2)” kabartma yazı kağıtlarının elde edilmesi ve çoğaltılması konusunda verilen diğer cevaplardır.

Öğrenci görüşlerine göre; görme engelli öğrencilerin çoğunluğunun kabartma yazı kağıtlarını temin edemedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum okul yönetimlerinin görme engelli öğrencilere yeterince kabartma yazı kağıdı imkanı sağlamadığını göstermektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4.

Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Dersi İçin Braille Alfabetiyle Yazılmış Yeterli Kaynak Bulabilmesi Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	8	17, 39
Büyük Ölçüde	5	10, 86
Kısmen	8	17, 39
Çok Az	2	4, 34
Hiç	23	50, 00
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Müzik dersi için Braille Alfabetiyle yazılmış yeterli kaynak bulunabiliyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara göre, öğrenciler “Tamamen (8) “, “Büyük Ölçüde (5), “Kısmen (8), “Çok Az (2) ve çoğunlukla “Hiç (23) “ cevabını vermişlerdir. Sonrasında ise, , müzik dersi için Braille Alfabeti ile yazılmış kaynak bulmaya yönelik verdikleri diğer cevaplardır.

Tablo 3 ‘deki öğrenci yanıtlarına göre müzik eğitiminde Braille Alfabeti ile yazılmış kaynak sıkıntısının olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum müzik derslerinde kaynak açısından sıkıntı yaratmanın yanında öğrencilerin şarkı sözlerini ve notalarını bireysel olarak okuyamayacağı sonucuna varılmaktadır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5.

Görme Engelli Öğrencilerin Haftalık Bir Saat Müzik Dersinin Yeterliliği İle İlgili Soruya Verdikleri Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	7	15, 21
Büyük Ölçüde	1	2, 17
Kısmen	0	0
Çok Az	3	6, 52
Hiç	35	76, 08
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Haftalık bir saat müzik dersi sizce yeterli midir?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre, büyük çoğunlukla 35 kişi “Hiç” cevabı verilmiştir. Bununla beraber “Çok Az (3), Büyük Ölçüde (1), Tamamen (7) ve Kısmen (0) cevapları verilmiştir.

Tablo 4’deki yanıtlara göre öğrencilerin büyük bir kısmına haftalık bir saatlik müzik dersinin yetmediği görülmektedir. Öğretim programlarında müzik dersine ayrılan sürenin yetersiz olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6.

Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerinde, Çalgı Çalmaya Ayrılan Zamanın Yeterliliğine İlişkin Verdikleri Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	5	10, 86
Büyük Ölçüde	0	0
Kısmen	0	0
Çok Az	4	8, 69
Hiç	37	80, 43
Toplam	46	100

Öğrencilerin ” Müzik derslerinde çalgı çalmaya ayrılan zaman sizce yeterli midir?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre 37 kişi “Hiç” cevabını vermiştir. Bunun yanında “Çok Az(4), “Tamamen(5)”, “Kısmen ve Büyük Ölçüde” yanıtını veren ise kimse olmamıştır.

Tablo 5’ da verilen cevaplara göre büyük ölçüde, müzik derslerinde çalgı çalmak için sürenin yeterli olmadığı görülmektedir. Bunun da müzik dersinin bir saat olması sebebi ile çalgı çalmaya ayrılan zamanın yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.6.Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 7.

Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerine Giren Öğretmenlerin Braille Alfabetini Kullanabilmesi İle İlgili Verilen Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	24	52, 17
Büyük Ölçüde	10	21, 73
Kısmen	1	2, 17
Çok Az	3	6, 52
Hiç	8	17, 39
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Dersinize giren müzik öğretmeniniz Braille Alfabetini kullanmayı biliyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre, Tamamen (24), “Büyük Ölçüde(10), “Kısmen (1), “Çok Az (3) ve “Hiç (8) yanıtları verildiği görülmektedir.

Tablo 6’da verilen yanıtlara göre müzik derslerine giren öğretmenlerin Braille Alfabetini tamamen bildikleri yanıtını veren 24 öğrenci olmuştur. Ankete katılan 10 öğrenci müzik öğretmenin Braille Alfabetini Büyük Ölçüde bildiğini, 8 öğrenci ise müzik öğretmenlerinin Braille Alfabetini hiç bilmediğini belirtmişlerdir. Bu durum bazı öğretmenlerin Braille Alfabetini iyi bildiği bazı öğretmenlerin ise hiç bilmediği anlamına gelmektedir. Orataya çıkan farklılığın sebebi olarak öğretmenlerin görmüş oldukları eğitim durumları veya kendilerini geliştirme durumlarına bağlı olduğu anlaşılmaktadır

4.7.Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8.

Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Dersine Giren Öğretmenlerinin Braille Nota İşaretlerini Okuma Ve Yazmayı Bilmelerine İlişkin Verilen Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	29	63, 04
Büyük Ölçüde	9	19, 56
Kısmen	1	2, 17
Çok Az	1	2, 17
Hiç	4	8, 69
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Müzik dersinize giren öğretmenler Braille nota işaretlerini okumayı ve yazmayı biliyor mu? “ sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre ““Tamamen(29), “Büyük Ölçüde(9)”, “Kısmen(1), “Çok Az(1)”, “Hiç(4)” yanıtları öğrenciler tarafından verilmiştir

Tablo 7’deki verilen cevaplara göre 46 öğrenciden 38 tanesinin müzik derslerine giren öğretmenlerin Braille nota işaretlerini okudukları ve yazdıkları görülmektedir. Buna göre müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun nota işaretlerini okudukları ve yazdıkları anlaşılmaktadır. Fakat bir o kadar öğrenci de “Büyük Ölçüde, Kısmen, Çok Az ve Hiç “ cevaplarını vermişlerdir. Bu durumda bazı öğrencilerin müzik öğretmenlerinin ise Braille nota işaretlerini okuyup yazma konusunda sıkıntı yaşadıkları veya bilmedikleri ortaya çıkmaktadır. Görme engelliler okullarına atanan müzik öğretmenleri üniversitelerin eğitim fakültelerinden mezun olup göreve başlamışlardır. Ve eğitim fakültelerinde Braille Alfabetini ve nota işaretlerini okuma, yazma konusunda eğitim verilmektedir. Bu durumda görme engelliler okullarına atanan öğretmenlerimizin bu alfabeyi bilmeme durumları ve bu şekilde göreve başlamaları olasıdır. Ankette çıkan sonuçlar da bazı öğrencilerimizin müzik öğretmenlerinin Braille alfabesini ve notalarını bildiği bazılarının ise bilmediği ortaya çıkmaktadır.

4.8.Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 9.

Görme Engelli Öğrencilerin, Müzik Dersi İçin Uygun “Müzik Sınıfı”(Ritim Çalgıları, Org, Piyano Vb.) Var Mı? Sorusuna İlişkin Verdikleri Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	25	54, 34
Büyük Ölçüde	2	4, 34
Kısmen	2	4, 34
Çok Az	12	26, 08
Hiç	5	10, 86
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Müzik dersi için uygun müzik sınıfı var mı ?” sorusundan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yarısından biraz fazlası “Tamamen(25), “Büyük Ölçüde(2) “Kısmen(2), “Çok Az(12), “Hiç(5)” yanıtlarını vermişlerdir.

Tablo 8’de verilen cevaplara göre “Mithat Enç Görme Engelliler Ortaokulu” ve “Kani Karaca Görme Engelliler İmam Hatip Ortaokulu’nda” uygun ve donanımlı müzik sınıfının olduğu, fakat “Göreneller Görme Engelliler Ortaokulu’nda” müzik dersi için uygun ve donanımlı bir müzik sınıfının olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumda tüm görme engelli okullarına aynı derecede imkan sağlanmadığı görülmektedir.

4.9.Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10.

Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerine Giren Öğretmenlerin, Öğrencilere Yeterince Yardımcı Olabiliyor Mu? Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	42	91, 30
Büyük Ölçüde	0	0
Kısmen	1	2, 17
Çok Az	2	4, 34
Hiç	1	2, 17
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Müzik derslerinize giren öğretmenler size yeterince yardımcı olabiliyor mu? “ sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin elde edilen bulgulara göre “Tamamen” yanıtını veren 42 öğrenci olmuştur. Bununla beraber “Hiç(1), “Çok Az(2)”, “Kısmen(1)”, “Büyük Ölçüde” yanıtını veren ise kimse olmamıştır.

Tablo 9’da 42 öğrencinin “Tamamen” yanıtını vermesi sonucunda, öğrencilerin müzik derslerine giren öğretmenlerin onlara yeterince yardımcı oldukları görülmektedir. Bunun dışında “Çok Az” yardımcı olduklarını belirten iki öğrencinin olması öğretmenin herkese ayrı ayrı ilgi gösterememiş olduğu sonucu da ortaya çıkmaktadır. Görüldüğü gibi müzik öğretmenleri görme engelli öğrencilerine derslerde yardımcı olmaya çalışsa da bazı öğrencilere yetişemediği sonuçlardan anlaşılmaktadır. Bu durum, müzik derslerine ayrılan saatin yetersiz olması sebebi ile ortaya çıktığının göstergesidir.

4.10.Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 11.

Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Derslerinde Kullanılan Ses Kayıtları (Şarkı, Türkü, Marş Vb.) Var Mı? Sorusuna İlişkin Öğrencilerin Verdiği Cevaplar

Seçenekler	f	%
Tamamen	27	58, 69
Büyük Ölçüde	1	2, 17
Kısmen	2	4, 34
Çok Az	2	4, 34
Hiç	14	30, 43
Toplam	46	100

Öğrencilerin “Müzik derslerinde kullanılan ses kayıtları(şarkı, türkü, marş vb.) var mı?” sorusuna verdiği cevaplardan elde edilen bulgulara göre “Tamamen(27)”, “Büyük Ölçüde(1)”, “Kısmen(2)”, “Çok Az(2)” ve “Hiç(14)” yanıtları verilmiştir.

Tablo 10’da ankete katılan öğrencilerin yarısından biraz fazlasının müzik derslerinde öğretmenlerinin şarkı, türkü, marş gibi kayıtları açarak ders işlediği fakat 14 kişinin öğretmeninin ise hiç ses kayıtları açmadan müzik dersini işledikleri anlaşılmaktadır. Bununla beraber her okulda imkan ve olanakların aynı olmadığı ve ayrıca her öğretmenin derslerini farklı yöntem ve tekniklerle işlediği ortaya çıkmaktadır.

4.11.Onbirinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 11. Öğrencilerin müzik derslerinde karşılaştıkları başka sorunlara ilişkin verilen açık uçlu soruya 46 öğrenciden 10’u cevap vermiştir. “Haftada bir saatlik müzik dersinin öğrencilere yeterli olmaması ve konuların yarım kalıp yetişmeme durumu” görüşünü belirten 9 öğrenci, ” Müzik derslerinde öğrencilerin çalgı çalmayı isteme durumu” görüşünü belirten 8 öğrenci ve “Müzik sınıflarında bulunan çalgıların hemen bozulması durumu” görüşünü belirten ise 2 öğrenci olmuştur.

Öğrencilerin “Müzik derslerinde karşılaştığınız başka sorunlar var mı ? Varsa nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin vermiş oldukları cevaplardan sınıflarda çalgı yetersizliğinin olduğu, bazı okullardaki müzik sınıflarında çalgıların olmasına rağmen fazla kullanılmadan bozulduğu, aynı zamanda yine programdaki ders saatinin yetersizliğinden kaynaklı çalgı derslerinin olmadığı, konuların ise yetişmeyip, yarım kaldığı sonucuna varılmıştır.

+++

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde probleme ve alt problemlere ilişkin toplanan veriler ve sonrasında elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Ulaşılan sonuçlardan hareketle öneriler oluşturulmuştur.

5.1.Sonuçlar

Öğrencilerin “Müzik derslerinde Braille Alfabesini kullanmakta zorluk çekiyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; ankete katılan öğrencilerin yarısının müzik derslerinde Braille Alfabesini kullanmakta zorluk çektikleri görülmektedir, diğer yarısı ise hiç, çok az, kısmen, büyük ölçüde yanıtlarını vermişlerdir. Bu durum sonucunda Braille Alfabesini en iyi bilen öğrencinin bile müzik derslerinde Braille Alfabesini kullanmakta zorluk yaşadığının göstergesidir.

Öğrencilerin “Kullanmış olduğunuz kabartma yazı kâğıtlarının elde edilmesi ve çoğaltılması konusunda zorluk yaşıyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; ankete katılan çoğu öğrenci zorluk yaşadığını, on beş öğrencini ise hiç zorluk yaşamadığını belirtmiştir. Bu durumda okullarda kabartma yazı kâğıtlarının elde edilmesi ve çoğaltılması konusunda farklılıkların olduğu aynı zamanda öğrencilerin, özel hayatlarında da bu kâğıtları elde etme konusunda maddi, manevi farklılıkların olduğu verilen cevaplar sonrasında anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin “Müzik dersi için Braille Alfabesiyle yazılmış yeterli kaynak bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; ankete katılan öğrencilerin yüzde ellisi hiç yanıtını işaretlemişlerdir. Diğer yarısı ise çok az, kısmen, büyük ölçüde ve tamamen yanıtlarını vermişlerdir. Bu yanıtlar sonucunda öğrencilerin çoğunun Braille Alfabesi ile yazılmış kaynak sıkıntısı çektiği görülmektedir. Braille Alfabesi ile yazılmış müzik

kaynaklarına gerek Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı gerek özel olarak basılmış kitapların hiç olmadığı veya eksik olduğu sonucuna varılmaktadır.

Öğrencilerin “Haftalık bir saat müzik dersi sizce yeterli midir?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; ankete katılan öğrencilerin birçoğu “Hiç” cevabını vermişlerdir. Milli Eğitimin Yayınlamış olduğu programa göre müzik ders saatleri seçmeli olarak seçilmediği sürece bir saattir. Bu durumda müzik dersleri öğrencilere yeterli gelmemektedir.

Öğrencilerin “Müzik derslerinde çalgı çalmaya ayrılan zaman sizce yeterli midir?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; ankete katılan öğrencilerin birçoğu “Hiç” yanıtını vermiştir. Bu durum ise müzik derslerinde çalgı çalınmadığı anlamına gelmektedir. Çalgı çalınmamasının sebebi olarak da, okullarda imkân yetersizliği ve müzik dersine ayrılan sürenin yetersizliği olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin “Dersinize giren müzik öğretmenleriniz Braille Alfabetini kullanmayı biliyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplara göre ; “Tamamen” yanıtını veren öğrenciler ankete katılanların yaklaşık yarısıdır. Ankete katılan diğer öğrenciler ise hiç, çok az, kısmen ve büyük ölçüde cevaplarını vermişlerdir. Bu durum görme engelli öğrencilerin dersine giren müzik öğretmenlerinden bazılarının, Braille Alfabetini bildiği bazılarının ise bilmediği anlamına gelmektedir. Öğretmenler eğitim fakültesinin müzik bölümünde okurken görme engelli öğrencilere yönelik Braille Alfabetinin öğretildiği bir ders görmemektedir. Mezun olan öğretmenlerin KPSS sonucu görme engelliler okullarına atanması da mümkün olmaktadır. Ankete katılan öğrencilerin öğretmenlerinden bazılarının Braille Alfabetini bilmeme sebebi olarak Eğitim Fakültelerinde bu alan ile ilgili derslerin olmamasıdır.

Öğrencilerin “Müzik dersinize giren öğretmenler Braille nota işaretlerini okumayı ve yazmayı biliyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; öğretmenlerin çoğunun Braille nota işaretlerini bildiği görülmektedir. Bazı öğrenciler ise öğretmenlerinin Braille nota işaretlerini hiç, çok az, kısmen ve büyük ölçüde bildikleri yanıtlarını vermişlerdir. Bu durum müzik derslerinde öğrencilerin notaları öğrenerek ders işliyor olup olmaması ile ilişkilendirilmektedir.

Öğrencilerin “Müzik dersi için uygun müzik sınıfı(ritim çalgıları, org, piyano vs.) var mı?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; çoğunlukla “Tamamen” sonrasında ise “Hiç” yanıtlarını vermişlerdir. Bu durum görme engelliler okulların hepsinde aynı imkânların olmadığını göstergesidir. Müzik sınıfları okullarda farklılık göstermek ile birlikte enstrüman çeşitliliğinin de değişken olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

+++

Öğrencilerin “Müzik dersinize giren öğretmenler size yeterince yardımcı olabiliyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; yaklaşık hepsi “Tamamen” yanıtını vermişlerdir. Bu durum görme engelliler okullarında görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin öğrencileri ile ilgilendiğini ve onlara yardımcı olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin “Müzik derslerinde kullanılan ses kayıtları(şarkı, türkü, marş vb.) var mı?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; ankete katılan öğrencilerin yarısından biraz fazlası “Tamamen” yanıtını vermişlerdir, hiç yanıtını veren öğrenci sayısı da fazla olmuştur. Bu durum okullardaki müzik derslerini işleyen öğretmenlerin yöntem ve tekniklerinin farklılığı sebebi ile olduğunun göstergesidir. Yine okuldaki imkânların kısıtlı olması sebebiyle de öğretmenlerin yeterince ses kaydı dinletememesi durumu söz konusu olabilmektedir.

Öğrencilerin “Müzik derslerinde karşılaştığınız başka sorunlar var mı? Varsa nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; on dokuz kişi bu soruya açık uçlu olarak yanıt vermiştir. Verilen yanıtlar ise haftada bir saatlik müzik dersinin öğrencilere yeterli olmaması durumu, haftalık bir saatlik müzik dersinin az olması sebebi ile konuların yarım kalıp, yetişmemesi durumu, müzik derslerinde öğrencilerin çalgı çalmayı isteme durumu, müzik sınıflarında bulunan çalgıların hemen bozulması durumudur. Bu verilen yanıtlar sonucunda görme engelliler okullarında haftalık bir saatlik müzik derslerinin öğrencilere yetmediği konuların yetişmediği, çalgıların yeterli olmaması yeterli olsa bile çalgı çalmaya süre ayrılması, sınıflarda bulunan çalgıların ise öğrenciler tarafından bilinçsiz çalınması sonucu bozulması ortaya çıkmaktadır.

5.2.Öneriler

Bu araştırmada ulaşılan sonuçlara göre;

Görme engelliler okullarında öğrenim gören öğrencilerin öncelikle kendilerini ifade ettikleri Braille Alfabeti eğitimlerinin üst düzey olarak verilmesi,

Braille Alfabetini yazmayı ve okumayı öğrenmiş öğrencilerin müzik derslerinde kullanacak oldukları Braille Nota İşaretlerini yazmaları ve okumaları için gerekli eğitimlerin verilmesi,

Braille Alfabeti ile yazılmış müzik kaynaklarının yazılması ve ayrıca yazılan kaynakların da tüm öğrencilere ulaşabilmesi,

Milli Eğitim Bakanlığı’nın müfredatına göre haftalık bir saat olan müzik dersinin öğrencilere yetmemesi ve çalgı çalmaya zaman kalmaması sebebi ile ders saatlerinin arttırılması,

+++

Üniversitelerden mezun olan müzik öğretmenlerimizin Braille Alfabesi dersi görmemesi sebebi ile “Görme Engelliler Okulları’na” atanmaları durumunda gerekli hizmet içi eğitimlerinin verilmesi,

Görme engelli öğrencilerimizin okullarında gerçekleştirilen müzik eğitimi için mekânın ve fiziksel şartların iyileştirilmesi gerektiği,

Müzik eğitimi yetiştiren bölüm/anabilim dalı programlarında, görme engelli öğrenciler için müzik eğitimine yeterli düzeyde yer verilmesi,

Görme engelli öğrencilerin müzik derslerinde işitsel ve dokunsal olarak gerekli öğretim yöntem ve tekniklerin çeşitlendirilerek kullanılması,

Görme engelli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrenciler ile müzik ders saatlerinin aynı olduğu gözlenmektedir. Fakat konuların öğrenilmesi ve işlenmesinde farklılıklar vardır. Görme engelliler okullarında müzik derslerinin süresi atırılmalı ve öğrencilerin müzik ile geçirdikleri zamanın çoğalması,

Görme engelliler okuluna atanan öğretmenlere hizmet içi eğitim ile Braille Alfabesi eğitimi verilmesi,

Görme engelliler okullarına atanan öğretmenlerin, görme engelli olan öğrencilere nasıl davranmaları gerektiği ile ilgili bilgiler verilmesi,

Müzik derslerini işleyen eğitimcinin görme engelli çocuklarla çalışırken yönergeleri açık, anlaşılır ve net vermesi aynı zamanda uygulanacak olan etkinliğin kurallarını çalışmanın başında anlaşılır bir dille anlatması, (MEB, 2014, s.10)

Özel eğitim kurumlarında öğrenim gören görme engelli öğrenciler haricindeki diğer öğrencilerin de müzik eğitimi alanında hem uygulamalı olarak hem de öğrenci görüşlerinin alındığı başka araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G. (1998). Türkiye'de özel eğitim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Akpınar, H. (2012) *Görme engellilerde braille işaret sistemi ve müzik eğitiminde kullanılabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Artan, İ. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: Müzik. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 43-55.
- Aslan, C. (2013). *Görme engellilerin eğitim tarihçesi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Baydağ, C. (2013), *Görme engelli bireylerin sosyalleşme sürecinde verilen müzik eğitiminin, müzikal motivasyon, müziksel ilgi ve müzik yaşantılarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Braille Körler Alfabesi (2016). (<https://www.alfabesi.com/braille-korler-alfabesi/>) sayfasından erişilmiştir.
- Çay, E. (2016). *Özel eğitim gereksinimi olan çocukların ebeveynleri ile özel eğitim gereksinimi olmayan çocukların ebeveynlerinin bedensel duyumları abartma düzeyleri ve empatik eğilim düzeyleri açısından karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demir, T., & Sen, Ü. (2009). Görme engelli öğrencilerin çeşitli değişkenler açısından öğrenme stilleri üzerine bir araştırma. *Journal of International Social Research*, 2(8), 154-161.
- Demirci, Z. (2012) *Türkiye’de görme engelliler ortaokullarında öğretmen görüşlerine göre müzik dersi kazanımlarının gerçekleştirilme durumu*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaptan, S. (1998). *Betimsel araştırma ve istatistik teknikleri* (11.Baskı). Ankara: Bilim.

+++

- Karasar, N.(2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (24.baskı). Ankara: Nobel.
- Köseler, H. (2006). *Görme özürlüler için müzik eğitimi*.
<http://www.altinokta.org.tr/yazardetay.asp?idnourun=35> adresinden alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Resmi Gazete.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2014). *Özel eğitimde müzik etkinlikleri*. Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2016). *Görme yetersizliği ve kaynaştırma*. Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Dergisi (2002). İngiltere ve Türkiye Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması
(https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/karacaoglu.htm). sayfasından erişilmiştir.
- Orhan, S. & Genç, K. (2015). Engellilere yönelik ülkemizdeki özel eğitim hizmet uygulamaları ve örnek ülke karşılaştırması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 35(2), 115-146.
- Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü (2015). Aliaga Kaymakamlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi, İzmir, <https://docplayer.biz.tr/24148421-Aliaga-rehberlik-ve-arastirma-merkezi-mudurlugu.html> sayfasından erişilmiştir.
- Pektaş, S., Düzkantar, A. & Yurgal, C. (2016). Parent opinions on use of music for the education of children with special education. *Needs*, 6(14), 1-17.
- Pirgon, Y., & Babacan, E. (2013). Görme engelli öğrencilerin piyano eğitimi üzerine durum çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(29), 191-206.

EKLER

EK 1. Anket Soruları

Okulu:

Sınıfı:

Anket Soruları

Açıklama:Bu ölçek Türkiye’de görme engelli öğrencilerin müzik eğitiminde yaşadıkları sorunlar ile ilgili öğrenci görüşlerini almak için hazırlanmıştır.Cevapladığınız her anket sorusunun araştırmaya önemli katkıları olacaktır.Katılımınız için teşekkürler.

Likert tipi anket sorularına(Hiç,ÇokAz,Kısmen,BüyükÖlçüde,Tamamen) (x) işareti koymanız yeterli olacaktır.Her anket sorusunun tek cevabı olmalıdır.	Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen
1.Müzik derslerinde Braille Alfabesini kullanmakta zorluk yaşıyor musunuz?					
2. Kullanmış olduğunuz kabartma yazı kağıtlarının elde edilmesi ve çoğaltılması konusunda zorluk yaşıyor musunuz?					
3. Müzik dersi için Braille Alfabesiyle yazılmış yeterli kaynak bulabiliyor musunuz?					
4. Haftalık bir saat müzik dersi sizce yeterli midir?					
5.Müzik derslerinde çalgı çalmaya ayrılan zaman sizce yeterli midir?					
6.Dersinize giren müzik öğretmenleriniz Braille Alfabesini kullanmayı biliyor mu?					
7. Müzik dersinize giren öğretmenler Braille nota işaretlerini okumayı ve yazmayı biliyor mu?					
8. Müzik dersi için uygun “müzik sınıfı “(ritim çalgıları,org,piyano vb.) var mı?					
9.Müzik dersinize giren öğretmenler size yeterince yardımcı olabiliyor mu?					
10.Müzik derslerinde kullanılan ses kayıtları(şarkı,türkü,marş vb.) var mı?					

11. Müzik derslerinde karşılaştığınız başka sorunlar var mı? Varsa nelerdir?

Hazırlayan:Büşra ÖZ

EK 2. Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.17982651
Konu : Araştırma İzni

01.10.2018

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) 26/09/2018 Tarihli ve E.35941 sayılı yazınız.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Büşra ÖZ'ün yürüttüğü, "Türkiye'de Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Eğitiminde Yaşanılan Sorunlar ile İlgili Öğrenci Görüşleri" konulu tez çalışması kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (1 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Adres: Emniyet Mah. Alparslan Türkeş Cadd. 4/A
Yenimahalle/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Bilgi için: D. KARAGÜZEL

Tel: 0 (312) 221 02 17
Faks: 0 (312) 221 62 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a86a-a0f9-3408-aade-0e4b kodu ile teyit edilebilir.

EK 3. Anket Uygulaması Yapılan Okullar Listesi

Anket Uygulaması Yapılan Okullar

- 1- Mitat Enç Görme Engelliler Ortaokulu (5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencileri)**
- 2- Göreneller Görme Engelliler Ortaokulu (5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencileri)**
- 3- Kani Karaca Görme Engelliler İmam Hatip Ortaokulu (5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencileri)**

EK 4. MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

7 Temmuz 2018 CUMARTESİ

Resmî Gazete

Sayı: 30471

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim haklarından yararlanmalarını sağlamaya yönelik usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; özel eğitim ihtiyacı olan bireylere sunulacak eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesine yönelik hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 5/1/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Ağır düzeyde otizmi olan birey: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıkları nedeniyle yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

b) Ağır düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal, pratik uyum ve öz bakım becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle yaşam boyu süren, yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

c) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

ç) Bedensel engelli birey: Kas, iskelet ve sinir sistemindeki bozukluklar nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

d) Bilim ve sanat merkezi: Örgün eğitim kurumlarına devam eden; genel zihinsel, görsel sanatlar veya müzik yetenek alanlarında özel yetenekli olan öğrencilere, yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla destek eğitim hizmeti vermek üzere açılan kurumu,

e) Bilim ve sanat merkezi kayıt bölgesi: Birden fazla bilim ve sanat merkezi bulunan il ve ilçelerde bilim ve sanat merkezlerinin öğrenci kayıt ve nakil işlemlerini gerçekleştirecekleri bölgeyi,

f) Bireysel yetenekleri fark ettirme programı: Genel zihinsel yetenek alanından tanımlanan ve destek eğitim programını tamamlayan öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmeleri amacıyla yürütülen eğitim programını,

g) Bireyselleştirilmiş eğitim programı: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programını,

g) Çok ağır düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel yetersizliği yanında öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerileri kazanamayan, yaşam boyu bakım ve gözetime ihtiyacı olan bireyi,

h) Danışman öğretmen: Öğrencinin proje üretimi ve yönetimi programı aşamasında birlikte çalıştığı öğretmeni,

ı) Destek eğitim hizmeti: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetlerini,

i) Destek eğitim odası: Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duyulan alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamı,

j) Destek eğitim programı: Genel zihinsel yetenek alanından tanımlanan öğrencilerin tüm alan ve disiplinlerle ilişkilendirilerek alındıkları eğitim programını,

k) Genel müdürlük: Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,

l) Görme engelli birey: Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

m) Hafif düzeyde otizmi olan birey: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki hafif düzeydeki sınırlılığı nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

n) Hafif düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine sınırlı düzeyde ihtiyacı olan bireyi,

o) İşitme engelli birey: İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

ö) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimi,

p) Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri Rehberlik ve Araştırma Merkezi Modülü: Özel eğitim ihtiyacı olduğu öngörülen bireylere ilişkin eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine yönelik iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü ve bilgilerin saklandığı sistemi,

r) Orta düzeyde otizmi olan birey: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıklar nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan bireyi,

s) Orta düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan bireyi,

ş) Özel eğitim: Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi,

t) Özel eğitim ihtiyacı olan birey: Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireyi,

u) Özel yetenekli birey: Yaşlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireyi,

ü) Özel yetenekleri geliştirme programı: Müzik ve görsel sanatlar yetenek alanından uyum programını, genel zihinsel yetenek alanından ise bireysel yetenekleri fark ettirme programını tamamlayan öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirmek amacıyla yürütülen programı,

v) Proje üretimi ve yönetimi programı: Öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bir alanda veya disiplinde danışman öğretmen rehberliğinde bireysel veya grupta yürüttükleri eğitim programını,

y) Rehberlik servisi: Eğitim kurumlarında rehberlik hizmetlerinin yürütüldüğü birimi,

z) Rehberlik ve araştırma merkezi: Rehberlik hizmetleri ile özel eğitim hizmetlerini planlayarak hizmetlerin koordineli bir şekilde yürütülmesini sağlayan kurumu,

aa) Tamamlayıcı eğitim faaliyeti: Resmî özel eğitim okullarında örgün eğitim saatleri dışında hafta içi veya hafta sonu öğrencilerle yürütülen eğitim faaliyetlerini,

bb) Uygulama sınıfı: Özel eğitim uygulama okulunda (III. kademe) iş becerilerine yönelik uygulamaların yapıldığı ortamı,

cc) Uyum programı: Bilim ve sanat merkezine yeni kaydı yapılan öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmak ve kurumu tanıtmak için yürütülen eğitim programını,

çç) Veli: Öğrencinin annesi, babası veya yasal sorumluluğunu üstlenen kişiyi,

dd) Yetenek alanı: Özel yetenekli öğrencinin tanımlandığı genel zihinsel yetenek alanı, görsel sanatlar yetenek alanı ve müzik yetenek alanını,

ee) Zorunlu öğrenim: Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için okul öncesinden başlayıp ortaöğretim süresini de kapsayan eğitim ve öğretim sürecini,

ff) BEP: Bireyselleştirilmiş eğitim programını,

gg) BILSEM: Bilim ve sanat merkezini,

gg) BILSEM Modülü: Bilim ve sanat merkezi yönetim bilgi sistemini,

hh) RAM: Rehberlik ve araştırma merkezini,

ıı) MEBBIS-RAM Modülü: Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri Rehberlik ve Araştırma Merkezi Modülünü, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel İlkeler ve Amaçlar

Özel eğitimin temel ilkeleri

MADDE 5 – (1) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilere;

a) Bireysel farklılıklar, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim hizmeti sunulması,

b) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılması,

c) Özel eğitim hizmetlerine erken dönemde başlanması,

ç) Özel eğitim hizmetlerinin özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanıp yürütülmesi,

d) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi,

- e) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması,
- f) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için BEP geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması,
- g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılmasının sağlanması,
- g) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılması,
- esastır.

Özel eğitim hizmetlerinin amaçları

MADDE 6 – (1) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri esas alınarak; özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları, üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını amaçlar.

İKİNCİ KISIM
Özel Eğitim Hizmetleri

BİRİNCİ BÖLÜM
Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama ile İzleme Süreci

Eğitsel değerlendirme ve tanılama esasları

MADDE 7 – (1) Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılaması ile ilgili iş ve işlemler RAM’larda oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır.

(2) Bireylerin eğitsel değerlendirilmesi ve tanılamasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmî kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için kurumun resmî yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM’a yapılır.

(3) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Eğitsel değerlendirme ve tanılama uygun ortamda, bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Sağlık sorunları nedeniyle RAM’a gelemeyecek durumda olanların eğitsel değerlendirme ve tanılamasıyla ilgili iş ve işlemler bu bireylerin bulunduğu ortamlarda yapılır.

b) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilen bireyler, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu düzenlenerek uygun eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine yönlendirilirler. Resmî özel eğitim okuluna, özel eğitim sınıfına ya da tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitime yönlendirilen öğrenciler için (EK-1) Rapor, 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan özel eğitim kurumlarında destek eğitim almasına karar verilen öğrenciler için (EK-2) Rapor düzenlenir.

c) Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim almasına karar verilen öğrenciler için en fazla bir yıllık eğitim planı hazırlanır. Süresi biten planlar ihtiyaç hâlinde yenilenebilir.

ç) Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine ilişkin iş ve işlemler MEBBİS-RAM Modülü üzerinden yapılır.

(4) Eğitsel değerlendirme ve tanılama işlemleri okula kayıtlı öğrenciler için okulun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından, herhangi bir okula kayıtlı olmayanlar için ise ikamet adresi ya da bakım ve barınma hizmetinden yararlandığı kurumun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından yapılır.

(5) Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek eğitimin her tür ve kademesindeki geçişlerde yapılır. Ayrıca bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda veli ya da okulun yazılı talebi üzerine gerektiğinde tekrarlanır.

(6) Bakanlığa bağlı yurtdışındaki Türk okullarında eğitimlerini sürdüren özel eğitim ihtiyacı olan bireylere Türkiye’deki RAM’larda eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmeti sunulur.

(7) Türkiye’de eğitimine devam eden veya edecek olan yabancı uyruklu bireyler RAM’larda sunulan eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerinden yararlanır. Bu bireylerden, eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilenler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu (EK-1) düzenlenir.

(8) Özel yetenekli olarak BİLSEM’e aday gösterilen öğrencilerin eğitsel değerlendirme ve tanılaması ile ilgili iş ve işlemler Bakanlıkça yayımlanan kılavuzda açıklanan takvim doğrultusunda yapılır.

(9) Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde bireyin veya velinin görüşü alınır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama için gerekli belgeler

MADDE 8 – (1) Eğitsel değerlendirme ve tanılama için;

- a) Bireyin, velisinin ya da okul yönetiminin yazılı talebi,
- b) Koruyucu aile yanında kalan bireyler için yapılan başvurularda koruyucu aile belgesi,
- c) Okula kayıtlı olan öğrenciler için Eğitsel Değerlendirme İstek Formu (EK-3),
- ç) Birey için uygun eğitim ortamına yönlendirilmesi amaçlı başvurularda gerektiğinde Engelli Sağlık Kurulu Raporu,
- d) Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim hizmeti almak üzere yapılan başvurularda Engelli Sağlık Kurulu Raporu,

e) Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim hizmeti alan bireylerin raporlarının yenilenmesi için yapılan başvurularda ilgili kurumca düzenlenecek Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu (EK-4),

istenir.

Kademeler arası geçişler

MADDE 9 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin okul öncesi, ilkököl, ortaokul veya lise kademelerindeki eğitime geçiş süreçlerinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- Eğitimin her tür ve kademesindeki geçişlerde eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılır.
- İl veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınan öğrencilerin devam edeceği okullarda RAM'ın planlaması doğrultusunda okul rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde öğrencinin okula uyumu ve eğitime erişimi ile ilgili gerekli tedbirler alınarak uygulama takip edilir.
- RAM'ın planlaması doğrultusunda okul rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde öğretmenler, yöneticiler, aileler ve öğrenciler için gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılır.
- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden ders yılı sonunda kademeler arası geçiş yapacakların kayıtlı bulunduğu okullarda okul yönetimleri öğrencilerin RAM'a yönlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütür.

İzleme

MADDE 10 – (1) Özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla erken çocukluk döneminden itibaren eğitimin her kademesinde özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin ilgili okul ve kurumlarca takip edilerek kayıt altına alınması esastır.

İKİNCİ BÖLÜM

Eğitim Tür ve Kademelerindeki Özel Eğitim Hizmetleri

Eğitim tür ve kademelerindeki özel eğitim hizmetleri

MADDE 11 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere hizmet verilen her tür ve kademedeki okul veya kurumda eğitim amaçlarının en üst düzeyde gerçekleştirilmesi için aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- 0-36 aylık özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için erken çocukluk dönemi hizmetleri, ailenin bilgilendirilmesini ve desteklenmesini de içerecek şekilde yürütülür.
- 36 ayını tamamlayan özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için okul öncesi eğitim zorunludur. Çocukların gelişimi ve özellikleri dikkate alınarak okul öncesi dönemde eğitim süresi uzatılabilir.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürmeleri esas olmakla birlikte bu bireylere yönelik özel eğitim kurumları veya özel eğitim sınıfları da açılabilir.
- Resmî özel eğitim okullarında öğrenim gören özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için örgün eğitim saatleri dışındaki zamanlarda tamamlayıcı eğitim faaliyetleri düzenlenebilir.
- İlköğretim veya ortaöğretim programlarını takip eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden öğrenimlerini tamamlayamayanlar ya da öğrenim çağı dışına çıkanlar ile örgün eğitim kurumlarındaki öğrenim hakkını kullananların kayıtları açık öğretim okullarına yapılır.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin mesleki, teknik, sosyal veya kültürel alanlarda bilgi ve becerilerle donatılması, onların hayata kazandırılması, üretken bireyler hâline getirilmesi amacıyla bu bireylere yaygın eğitim hizmetleri verilir.
- Örgün eğitim hizmetinden doğrudan yararlanamayacak öğrencilerin uzaktan eğitim yoluyla derslerini takip edebilmelerini sağlamak amacıyla bu öğrencilere Bakanlığın ilgili birimlerince teknolojik destek de dâhil olmak üzere gerekli hizmetler sunulur.
- Bakanlıkça düzenlenen merkezî sistem sınavları ile protokolle yapılan sınavlarda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için gerekli tedbirler alınır.
- Özel yetenekli bireylere her tür ve kademede kayıtlı bulundukları okulların destek eğitim odalarında ve BİLSEM'lerde destek eğitim hizmeti verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi, Birden Fazla Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi, Evde veya Hastanede Eğitim, Grup Eğitimine Hazırlık, Aile Eğitimi

Erken çocukluk dönemi eğitimi

MADDE 12 – (1) 0-36 aylık özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için erken çocukluk dönemi eğitim hizmetleri il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurul kararı ile özel eğitim okulları, okul öncesi eğitim kurumları, bünyesinde ana sınıfı bulunan eğitim kurumları ile çocuk ve ailenin ihtiyaçları doğrultusunda evlerde de yürütülür.

(2) Erken çocukluk dönemi eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- Bu hizmet, velinin yazılı talebi üzerine Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunca planlanır.
- Bakanlıkça hazırlanan eğitim programı esas alınarak özel eğitim ihtiyacı olan çocuk için BEP hazırlanarak aile eğitimi yoluyla hizmet verilir.

c) Erken çocukluk dönemi eğitim hizmetleri, ailelerin çocuklarının eğitimine katılım sağlayacakları şekilde kurumda veya evde yürütülür.

ç) Eğitim faaliyetleri her bir çocuk için haftada 2 gün, ikişer eğitim saati olacak şekilde, okulun ders saatleri içinde veya dışında ihtiyaç halinde hafta sonu da planlanabilir. Bir eğitim saati 40 dakikadır.

d) Erken çocukluk döneminde sunulacak eğitim hizmetleri özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenleri tarafından yürütülür.

Birden fazla yetersizliği olan bireylerin eğitimi

MADDE 13 – (1) Zorunlu öğrenim çağındaki olup birden fazla yetersizliği nedeniyle ilköğretim veya ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumdaki öğrenciler için öncelikle özel eğitim okullarında; özel eğitim okulu bulunmayan yerleşim yerlerinde diğer okullar bünyesinde, il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun teklifi doğrultusunda valilik oluru ile sınıf açılır. Bu sınıflarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Sınıflarda özel eğitim programı uygulanır. Öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesi, takip ettikleri özel eğitim programı esas alınarak hazırlanan BEP'e göre yapılır.

b) Bu sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır.

c) Sınıfların mevcudu en fazla 4 öğrenciden oluşur.

ç) Dersler özel eğitim öğretmenleri tarafından okutulur. İlkokullarda haftalık ders çizelgesinde yer alan din kültürü ve ahlak bilgisi; diğer kademelerde din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmenleri dersin işlenişine destek vermek üzere katılır.

d) Bu sınıflar ders, teneffüs, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından bünyesinde açıldığı okulda uygulanan programa uyarlar.

e) Özel eğitim meslek okulu veya özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) programını tamamlayan öğrencilere takip ettikleri eğitim programına uygun diploma (EK-8 veya EK-9) düzenlenir.

Evde eğitim hizmeti

MADDE 14 – (1) Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle en az on iki hafta süreyle örgün eğitim kurumlarından yararlanamayacağı ya da yararlanması durumunda sağlığı açısından risk oluşturacağı en az birisi ilgili daldan olmak üzere üç uzman tabip tarafından düzenlenmiş Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu'nda belirtilen öğrencilere velinin yazılı talebi ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ile il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun planlaması doğrultusunda ders yılı içinde evde eğitim hizmeti verilebilir.

(2) Evde eğitim hizmetlerinin sunulmasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Öğrencinin evde eğitim hizmeti kapsamında alacağı haftalık ders saati, sorumlu olduğu eğitim programı esas alınarak ilköğretim kademesinde veya özel eğitim programı uygulanan ortaöğretim kademesinde bir okula kayıtlı olanlar için haftada 10 ders saatinden, diğer ortaöğretim kademesinde bir okula kayıtlı olanlar için ise haftada 16 ders saatinden az olmayacak şekilde planlanır.

b) İlköğretim programını takip eden öğrenciler için okutulacak dersler belirlenirken merkezi sistem sınavlarında sorumlu olacakları dersler; ortaöğretim programlarını takip eden öğrenciler için okutulacak dersler belirlenirken ise öğrencinin seçtiği ders yoğunluğu dikkate alınarak planlama yapılır.

c) Özel eğitim programını takip eden öğrenciler için okutulacak dersler belirlenirken öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ve özellikleri dikkate alınarak planlama yapılır.

ç) Ortaöğretim kademesinde özel eğitim programından sorumlu olan öğrenciler için eğitim programında yer alan meslek dersleri dışındaki dersler için evde eğitim hizmeti planlanır.

d) Evde eğitim hizmetlerinde öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ile takip edecekleri eğitim programı esas alınarak; özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri görevlendirilir. Öğretmen görevlendirmesinde öncelikle öğrencinin kayıtlı bulunduğu okulda veya o yerleşim yerindeki eğitim kurumlarında görev yapan kadrolu öğretmenlerden istekli olanlar arasından, ihtiyacın bu yolla karşılanamaması durumunda ise o yerleşim yerindeki eğitim kurumlarında veya RAM'larda görev yapan kadrolu öğretmenler arasından resen görevlendirme yapılır.

e) Öğrencilerin başarı durumlarının değerlendirilmesi, sorumlu olduğu eğitim programının uygulandığı okullardaki değerlendirme ölçütlerine göre yapılır. Okutulan derslerin puanları e-Okul Sistemine işlenir. Öğrenci okutulmayan derslerden muaf tutulur.

f) Bireylerin başarı değerlendirme sonuçları öğretmenler tarafından, öğrencinin kayıtlı bulunduğu okul yönetimine bildirilir. Sınıf geçme ve diğer işlemler, kayıtlı olunan okul yönetimi tarafından yürütülür.

g) Evde eğitim hizmeti süresince bu öğrencilerin okula devam zorunluluğu aranmaz ve devam zorunluluğu aranmamasına yönelik e-Okul Sisteminde işlem yapılır.

ğ) Evde eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilere verilen eğitim hizmetleri, bilişim teknolojileri de kullanılarak desteklenir.

h) Evde eğitim hizmeti hafta içi verilebileceği gibi hafta sonları da verilebilir.

(3) Mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı okullarda kayıtlı olan öğrencilerden sadece 9 uncu sınıf öğrencileri için evde eğitim hizmeti sunulur.

Hastanede eğitim hizmeti

MADDE 15 – (1) Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle sağlık kuruluşlarında yatarak tedavi gören öğrencilerin eğitimlerini sürdürmeleri için hastaneler bünyesinde il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun teklifi ve Sağlık Bakanlığının uygun görüşü üzerine Valilik Olur'u ile hastane sınıfları açılır. Bu sınıflarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- a) Eğitim hizmeti, velinin yazılı talebi ve öğrencinin tedavisinden sorumlu hekimin yazılı görüşü ile sağlanır.
 - b) Bu sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır.
 - c) Sınıfa gelemeyecek durumda olan öğrencilere odalarında eğitim verilir.
 - ç) Eğitim alacak öğrencilerin hastalığı ve eğitim ortamına ilişkin şartlar dikkate alınarak ilköğretim veya özel eğitim programı uygulanan ortaöğretim kademesinde öğrencilerin haftalık ders saati haftada 10 ders saatinden; diğer ortaöğretim kademesinde olanlar için ise haftada 16 ders saatinden az olmayacak şekilde planlanır.
 - d) Derse başlama ve bitiş saatleri ile derslerin süresi, eğitim alacak öğrencinin sağlık durumu ve hastane şartları dikkate alınarak il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından belirlenir.
 - e) Hastane sınıflarında eğitimlerini sürdüren öğrencilere kayıtlı bulundukları sınıfta uygulanan öğretim programları uygulanır.
 - f) Öğrencilerin başarı durumlarının değerlendirilmesi, kayıtlı bulundukları sınıftaki değerlendirme ölçütlerine göre hastane sınıfında okutulan dersler için yapılır. Okutulan bu derslerin puanları e-Okul Sistemine işlenir. Öğrenci okutulmayan derslerden muaf tutulur.
 - g) Hastane sınıfındaki öğrencilerin başarı değerlendirme sonuçları öğretmenler tarafından öğrencilerin kayıtlı bulundukları okul yönetimine bildirilir. Sınıf geçme, diğer iş ve işlemler kayıtlı oldukları okul yönetimi tarafından yürütülür.
 - g) Hastanede eğitim hizmeti süresince bu öğrencilerin okula devam zorunluluğu aranmaz ve e-Okul Sisteminde devam zorunluluğu aranmamasına yönelik işlem yapılır.
 - h) Hastane sınıfı normunda bulunan sınıf öğretmenleri bu sınıfta eğitim alacak öğrencilerle ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu ile iş birliği içinde çalışır.
 - ı) Hastane sınıfında eğitim alan öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ile takip edecekleri program esas alınarak; özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri görevlendirilir. Öğretmen görevlendirmesinde hastane sınıfının bulunduğu eğitim bölgesindeki eğitim kurumlarında görev yapan kadrolu öğretmenlerden istekli olanlar arasından, ihtiyacın bu yolla karşılanamaması durumunda ise bu eğitim kurumlarındaki veya RAM'larda görev yapan kadrolu öğretmenler arasından resen görevlendirme yapılır.
 - i) Hastanede bir aydan daha az süre yatarak tedavi gören bireylerin eğitimleri takip ettikleri öğretim programları esas alınarak verilir. Bu durumda hastane sınıfında verilen eğitimin başarı değerlendirmesi yapılmaz.
 - j) Hastanede eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilere verilen eğitim hizmetleri, bilişim teknolojileri de kullanılarak desteklenir.
 - k) İlköğretim programını takip eden öğrenciler için okutulacak dersler belirlenirken merkezî sistem sınavlarında sorumlu olacakları dersler; ortaöğretim programlarını takip eden öğrenciler için okutulacak dersler belirlenirken ise öğrencinin seçtiği ders yoğunluğu dikkate alınarak planlama yapılır.
 - l) Özel eğitim programını takip eden öğrenciler için okutulacak dersler belirlenirken öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ve özellikleri dikkate alınarak planlama yapılır.
 - m) Ortaöğretim kademesinde özel eğitim programından sorumlu olan öğrenciler için eğitim programında yer alan meslek dersleri dışındaki dersler için hastanede eğitim hizmeti planlanır.
- (2) Mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı okullarda kayıtlı olan öğrencilerden sadece 9 uncu sınıf öğrencileri için hastanede eğitim hizmeti sunulur.

Grup eğitimine hazırlık uygulaması

MADDE 16 – (1) Özel eğitim programları uygulanan özel eğitim okulları ile bu programların uygulandığı sınıflarda tuvalet eğitimini kazanamamış, yoğun davranış problemleri gösteren ve grup eğitimine uyum sağlayamayan öğrencilerin grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitim uygulaması yapılır. Bu uygulamanın yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- a) Uygulama, ders saatleri içerisinde okul yönetimince belirlenen uygun bir ortamda yapılır.
- b) Bu eğitimi alacak öğrencilerin tespiti ile öğrencilerin alacağı haftalık ders saati ve yürütülecek eğitim faaliyetlerine ilişkin planlama haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde BEP geliştirme birimince yapılır.
- c) Öğrenciler bu uygulamanın dışında kalan sürelerde BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda eğitimlerine sınıflarında devam edebilirler. Bu kapsamda grup eğitimine katılmayan öğrenciler için devam zorunluluğu aranmaz ve e-Okul Sisteminde devam zorunluluğu aranmamasına yönelik işlem yapılır.
- ç) Grup eğitimine hazırlık uygulamalarını özel eğitim öğretmenleri yürütür.

Tamamlayıcı eğitim faaliyetleri

MADDE 17 – (1) Tamamlayıcı eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- a) Eğitim faaliyeti, velinin yazılı talebi ve BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda okul yönetimince planlanır.
- b) Eğitim faaliyeti, bire bir ya da aynı tür yetersizliğe sahip en fazla 3 öğrenci ile yürütülür.

- c) Eğitim faaliyeti, her bir öğrenci için haftalık 2 ders saati olacak şekilde planlanır.
- ç) Eğitim faaliyeti, öğrencinin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve eğitim ihtiyaçları ile akademik yeterlikleri doğrultusunda yürütülür.
- d) Eğitim faaliyeti özel eğitim öğretmenleri tarafından yürütülür. Eğitim faaliyetinin yürütülmesinde bir özel eğitim öğretmeni görevlendirilir.

Aile eğitimi hizmetleri

MADDE 18 – (1) Aile eğitimi, her tür ve kademedeki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve eğitim hizmetlerini içerir. Bu hizmetler Bakanlıkça hazırlanan aile eğitimi programı doğrultusunda okul ve kurumlarda yürütülür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim Programları

Eğitim programlarının esasları

MADDE 19 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin devam ettiği özel eğitim okulları ve özel eğitim sınıflarında Bakanlıkça hazırlanan ilköğretim veya mesleki ve teknik eğitim programları ile öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ve özelliklerine göre hazırlanmış özel eğitim programları uygulanır.

(2) Özel yetenekli bireylerin eğitiminde, eğitim aldıkları alanlarla ilgili üst düzey becerileri kazandıracak zenginleştirmelere yer verilmesi esastır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı

MADDE 20 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için takip edecekleri eğitim programı temel alınarak BEP hazırlanması esastır. Bu programda;

- Eğitim planında yer alan yıllık amaçlara ve kısa dönemli amaçlara,
 - Sunulacak destek eğitim hizmetinin türüne, süresine ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağına,
 - Öğretim ve değerlendirme kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerine,
 - Eğitim ortamına ilişkin düzenlemelere,
 - Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve tekniklere,
 - Öğrencinin kişisel bilgilerine,
- yer verilir.

Bilim ve sanat merkezlerinin eğitim programları

MADDE 21 – (1) BİLSEM'e kayıtlı yapılan öğrenciler;

- Uyum,
 - Destek eğitim,
 - Bireysel yetenekleri fark ettirme,
 - Özel yetenekleri geliştirme,
 - Proje üretimi ve yönetimi,
- programına alınırlar.
- (2) Programları tamamlayan öğrencilere tamamladığı her programın sonunda bilim ve sanat merkezi müdürlüğüne "Program Tamamlama Belgesi" (EK – 10) verilir.

BEÇİNCİ BÖLÜM

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim

MADDE 22 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürebilirler.

(2) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdürebilirler.

(3) Okul öncesi eğitim, ilköğretim ya da mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı özel eğitim okullarında kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim verilebilir.

(4) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda BEP geliştirme birimi oluşturulması zorunludur.

(5) Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulu ile Ödül ve Disiplin Kurulu'nda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle ilgili alınacak kararlarda BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapılır.

Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim

MADDE 23 – (1) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim hizmetlerinin sunulmasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- Öğrenciler, kayıtlı bulundukları okulda uygulanan eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.
- Ortaöğretimi tamamlayan öğrencilere akranlarına verilen diploma düzenlenir.

c) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için uygun ortam düzenlemeleri yapılır ve destek eğitim odası açılır.

ç) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulaması yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan bireyler gelişim özellikleri de dikkate alınarak sınıflara eşit sayıda ve her bir şubede 2 öğrenciyi geçmeyecek şekilde yerleştirilir. Ancak bu sayı birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullarda ihtiyaç doğrultusunda artırılabilir.

d) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan özel eğitim okullarında sınıf mevcutları 5'i özel eğitim ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14; diğer kademelerde 15 öğrenci olacak şekilde oluşturulur.

Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında başarının değerlendirilmesi MADDE

24 – (1) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde kayıtlı olduğu okulda uygulanan mevzuatın yanında aşağıdaki hususlar da dikkate alınır:

a) Öğrencilerin başarıları BEP'lerine göre değerlendirilir.

b) Tüm ölçme ve değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin yetersizlik türü, gelişim özellikleri ve eğitim performansları doğrultusunda süre, ortam, yöntem, cihaz ve materyallerde düzenlemeler yapılarak gerekli tedbirler alınır.

c) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için merkezi sistem sınavlarında gerekli tedbirler alınır.

ç) İhtiyaç yetersizliği, zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler, her tür ve kademede velinin yazılı talebi ve BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda yabancı dil dersinden muaf tutulabilirler. Bu öğrenciler merkezi sistem sınavlarında, yabancı dil dersi sınavından muaf tutulurlar. Öğrencilerin yabancı dil dersinden muaf olma durumu okul yönetimi tarafından e-Okul sistemine işlenir.

d) Görmeye yetersizliği olan öğrenciler için resim, şekil ve grafik içeren sorular kabartma olarak, betimlenerek veya bu soruların yerine eş değer sorular hazırlanarak değerlendirme yapılır.

e) Motor becerilerde yetersizliği olan öğrenciler velinin yazılı talebi doğrultusunda motor beceri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden muaf tutulurlar.

f) Öğrencilere, velinin yazılı talebi ve BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda ilköğretimde bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yapılabilir.

Destek eğitim odası

MADDE 25 – (1) Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde eğitim veren okullarda tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrenciler için il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun teklifi doğrultusunda il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerince destek eğitim odası açılır. Destek eğitim odasında eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Eğitim alacak öğrenciler, bu öğrencilere okutulacak dersler ile öğrencilerin alacağı haftalık ders saati BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda belirlenir. Bu planlama haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde yapılır.

b) Destek eğitim odasında görev alacak öğretmenlerin çalışma programları okul yönetimince yapılır.

c) Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okullarda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

ç) Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak bire bir eğitim yapılır. Ancak, BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda gerektiğinde eğitim performansı aynı seviyede olan öğrencilerle bire bir eğitimin yanında en fazla 3 öğrencinin bir arada eğitim alacağı grup eğitimi de yapılabilir.

d) Destek eğitim BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda okulun ders saatleri içinde veya dışında ihtiyaç halinde haftasonu da planlanabilir. Öğrenciye ders saatleri içinde eğitim verilecekse destek eğitim alması planlanan dersin saatinde o derse ilişkin eğitim verilir.

e) Özel yetenekli öğrencilerin yetenek alanları doğrultusunda takip ettikleri dersler destek eğitim odasında zenginleştirme ve hızlandırma yoluyla farklılaştırılarak verilir. Bu programlar öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programı ile bütünlük oluşturacak şekilde planlanır ve yürütülür.

f) Destek eğitim odasında; öğrencilerin eğitim ihtiyaçları takip ettikleri eğitim programı ve öğrencilerin kayıtlı oldukları kademe esas alınarak özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri okul yönetiminin teklifi doğrultusunda il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerince görevlendirilir.

g) İlkokul ve ortaokullardaki destek eğitim odalarında özel yetenekli öğrencilere eğitim vermek üzere üst kademelerde görev yapan alan öğretmenleri de görevlendirilebilir.

ğ) Okul müdürü ve müdür yardımcısı destek eğitim odalarında görevlendirilmez.

Özel eğitim sınıflarının açılması

MADDE 26 – (1) Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda ayrı bir sınıfta eğitim almalarına karar verilen özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için resmî ve özel okullarda il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun teklifi doğrultusunda Valilik Oluru ile özel eğitim sınıfları açılır. Açılan özel eğitim sınıfına ilişkin bilgiler Bakanlığın kurum bilgilerinin veri girişi yapılan sistemine işlenir.

(2) Özel eğitim sınıfı açılması için düzenlenecek Valilik Olurunda, bünyesinde özel eğitim sınıfı açılacak olan okulun adı, açılacak özel eğitim sınıfının kademesi, sınıfta uygulanacak eğitim programı ve eğitim verilecek yetersizlik türüne dair bilgiler yer alır.

(3) Özel eğitim sınıfı açılması sürecinde; yerleşim yerinde Yönetmeliğin 27 nci ve 28 inci maddeleri doğrultusunda açılmış olan mevcut özel eğitim sınıflarının eğitim hizmeti verdiği kademe, sınıflara kayıtlı olan öğrencilerin yetersizlik türü,

sınıfların kapasitesinin azami sayıya ulaşmış ve bu sınıflara taşıma yoluyla eğitime erişim sağlanıp sağlanamayacağı ile yerleşim yerinde bulunan özel eğitim okullarının öğrenci kapasitelerinin değerlendirilerek ihtiyaç olması halinde yeni bir sınıf açılması ile ilgili iş ve işlemler başlatılır.

İlköğretim programı uygulayan özel eğitim sınıfları

MADDE 27 – (1) Görme veya işitme engelli öğrenciler için ilkokullarda özel eğitim sınıfları açılır. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin 5. sınıftan itibaren yetersizliği olmayan akranlarıyla tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme uygulaması yoluyla aynı sınıfta eğitim görmeleri sağlanır.

(2) İmam Hatip Ortaokulları haricindeki diğer ortaokullar ile ilkokullar bünyesinde hafif düzeyde zihinsel engeli olan öğrenciler veya hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için özel eğitim sınıfları açılır.

(3) Bu sınıflarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Aynı tür yetersizliği olan öğrencilere birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır.

b) Öğrenciler, ilköğretim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.

c) Sınıfların mevcudu en fazla 10 öğrenciden oluşur. Ancak otizmi olan öğrenciler için sınıf mevcudları en fazla 4'tür.

ç) Öğrenciler BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda bazı dersleri ve sosyal etkinlikleri diğer akranları ile bir arada yaparlar.

d) Görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan sınıflarda birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. Ancak, yabancı dil ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri alan öğretmenlerince okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

e) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan sınıflarda birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar ve beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. İlkokulda açılan sınıflarda din kültürü ve ahlak bilgisi, ortaokulda açılan sınıflarda din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

f) İşitme yetersizliği, zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler için yabancı dil dersi zorunlu dersler arasında yer almaz. Bu öğrenciler merkezi sistem sınavında yabancı dil ders sınavından muaf tutulurlar.

g) Görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında görme veya işitme engelliler ilkokulları haftalık ders çizelgesi uygulanır. Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında bu engel türlerine göre hazırlanan haftalık ders çizelgesi uygulanır.

ğ) Bu sınıflar ders, teneffüs, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından bünyesinde açıldığı okulda uygulanan programa uyarlar.

h) Görme yetersizliği olan öğrenciler için resim, şekil ve grafik içeren sorular kabartma olarak, betimlenerek veya bu soruların yerine eş değer sorular hazırlanarak değerlendirme yapılır.

Özel eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları

MADDE 28 – (1) Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarında özel eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları açılabilir. Bu sınıflarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Aynı tür yetersizliği olan öğrencilere birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır.

b) Sınıfların mevcudları oluşturulurken takip edilen özel eğitim programının uygulandığı okullardaki sınıf mevcudları esas alınır.

c) Yetersizlik türüne göre hazırlanmış özel eğitim programları uygulanır.

ç) Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan sınıflarda ilköğretim kademesinde özel eğitim uygulama okulu haftalık ders çizelgesi; ortaöğretim kademesinde özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) haftalık ders çizelgesi uygulanır.

d) Görme, işitme veya hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için ortaöğretim kademesinde açılan sınıflarda özel eğitim meslek okulu haftalık ders çizelgesi uygulanır.

e) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrencilere ortaöğretim kademesinde özel eğitim sınıfı açılabilmesi için bu okullarda iş eğitimi ve meslek ahlakı dersi kapsamında okutulacak mesleki eğitim programlarının uygulanabileceği alan ve dalların olması zorunludur. Açılan sınıflara devam eden öğrenciler için okulda bulunan alanlar içinden tek bir alana yönlendirme yapılır. Aynı okulda birden fazla özel eğitim sınıfı bulunması halinde ise sınıflar için birden fazla alana yönlendirme yapılabilir.

f) Öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesi, takip ettikleri programın uygulandığı özel eğitim okullarındaki değerlendirme ölçütlerine göre yapılır.

g) Okul öncesi kademesinde açılan sınıflarda etkinlikler okul öncesi öğretmeni ile özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur.

ğ) İlkokul, ortaokul ve lise kademelerinde açılan sınıflarda dersler özel eğitim öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak, ilkokullarda haftalık ders çizelgesinde yer alan din kültürü ve ahlak bilgisi ile diğer kademelerdeki din kültürü ve ahlak bilgisi,

görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmenleri tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmenleri ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

h) Bu sınıflar ders, teneffüs, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından bünyesinde açıldığı okulda uygulanan programa uyarlar.

i) Özel eğitim meslek okulu ve özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) programını tamamlayan öğrencilere takip ettikleri eğitim programına uygun diploma (EK-8 veya EK-9) düzenlenir.

j) Öğrenciler BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda bazı dersleri ve sosyal etkinlikleri diğer akranları ile bir arada yapabilirler.

k) Görmeye yetersizliği olan öğrenciler için resim, şekil ve grafik içeren sorular kabartma olarak, betimlenerek veya bu soruların yerine eş değer sorular hazırlanarak değerlendirme yapılır.

ALTINCI BÖLÜM

Özel Eğitim Okul ve Kurumları

Özel eğitim okul ve kurumlarının açılması

MADDE 29 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitime erişimlerini sağlamak üzere yerleşim yerinin özellikleri, ulaşım imkânları ve bireylerin sayısı dikkate alınarak Bakanlıkça özel eğitim okul ve kurumları açılır.

(2) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılaması ile bu bireylere sunulan eğitimin niteliğini artırmak için araştırma, geliştirme, inceleme, uygulama ve izleme yapmak üzere Bakanlıkça Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi ve merkez bünyesinde okul açılabilir. Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi ve merkez bünyesinde açılacak okulun işleyişi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça yayımlanan yönetmelikle düzenlenir.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için açılan okul öncesi eğitim kurumları

MADDE 30 – (1) 36 ayını tamamlayan ve 66 ayını doldurmamış çocuklar için özel eğitim anaokulu açılabilmesi gibi bu çocuklar için, ilköğretim kademesinde eğitim veren özel eğitim okulları, bağımsız anaokulları ve diğer ilköğretim bünyesinde özel eğitim anasınıfları da açılır.

(2) Eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Sınıf mevcutları en fazla 5 öğrenciden oluşur. Bu sınıflarda yetersizliği olmayan çocuklar da öğrenim görebilir. Bu durumda 5'i özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci olmak üzere sınıf mevcutları en fazla 14 öğrenciden oluşur.

b) Sınıflar oluşturulurken öncelikle aynı tür yetersizliği olan çocuklar aynı sınıfta olacak şekilde planlama yapılır. Ancak zorunlu hâllerde farklı tür yetersizliği olan çocuklar da bir arada eğitim görebilir.

c) Bakanlıkça hazırlanan eğitim programı uygulanır. Bu program esas alınarak hazırlanan çocuğa yönelik gelişim raporu her dönem sonunda e-Okul sistemine işlenerek bir örneği veliye verilir.

d) Okul yönetimince düzenlenen zaman çizelgesine göre öğretmenlerin günlük çalışma ders saati süresini aşmayacak biçimde eğitim yapılır.

e) Özel eğitim okulları bünyesinde faaliyet gösteren özel eğitim anasınıfları bulundukları okulların günlük zaman çizelgesine uyarlar.

f) Özel eğitim anaokulu ile özel eğitim anasınıflarında günde 50'şer dakikalık 6 etkinlik saati süre ile eğitim verilir. Ancak özel eğitim anasınıflarında eğitim ve öğretime başlama ve bitiş saati ile öğle yemeği saati, bünyesinde açıldığı okulun günlük zaman çizelgesine göre planlanır.

g) Etkinlikler okul öncesi öğretmeni ile özel eğitim öğretmeni tarafından yürütülür.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için açılan ilköğretim kurumları

MADDE 31 – (1) İşitme, görme veya bedensel yetersizliği olan bireyler için gündüzlü ya da yatılı özel eğitim ilköğretim okulları ile özel eğitim ortaokulları; hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için gündüzlü özel eğitim ilköğretim okulları ile özel eğitim ortaokulları açılır. Bu okullarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Öğrenciler, ilköğretim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.

b) Bir ders saati süresi 40 dakika olup ders saati ve derslerin dağılımı, takip edilen haftalık ders çizelgesine göre uygulanır.

c) İşitme engelli öğrenciler veya hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilere eğitim verilen ilköğretim ve ortaokullarda yabancı dil dersi zorunlu dersler arasında yer almaz.

d) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için açılmış okullarda hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için şube olarak eğitim verilir.

e) Sınıf mevcutları en fazla 10 öğrenciden oluşur. Ancak otizmi olan öğrenciler için sınıf mevcutları en fazla 4 öğrenciden oluşur.

f) İşitme veya görme engelli öğrencilere eğitim verilen ilköğretim okullarında dersler özel eğitim öğretmeni; ortaokullarda ise dersler alan öğretmenleri tarafından okutulur. İlkokullarda din kültürü ve ahlak bilgisi ile yabancı dil dersi alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmenleri tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

f) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrencilere eğitim verilen ilkökul ve ortaokullarda dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. İlkokullarda din kültürü ve ahlak bilgisi; diğer kademelerdeki din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

g) Özel eğitim ilkökulları ve ortaokullarında orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilere, orta veya ağır düzeyde otizmi olan öğrencilere ve birden fazla yetersizliği olan öğrencilere bu kademelerde eğitim verilecek özel eğitim programı uygulayan sınıflar açılabilir. Bu sınıflarda eğitim ve öğretim ile ilgili iş ve işlemler 13 üncü ve 28 inci maddeler doğrultusunda yürütülür.

g) Dönem sonlarında öğrencilere kame verilir.

(2) Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan bireyler için gündüzlü özel eğitim uygulama okulu (I. kademe) ve özel eğitim uygulama okulu (II. kademe) açılır. Bu okullarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Bakanlıkça hazırlanan özel eğitim programı uygulanır. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.

b) Bu okullarda orta veya ağır zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan öğrenciler ayrı şubelerde eğitim görürler. Sınıfların mevcutları en fazla; zihinsel yetersizliği olanlar için 8, otizmi olan öğrenciler için 4 öğrenciden oluşur.

c) Bir ders saati süresi 40 dakika olup ders saati ve derslerin dağılımı özel eğitim uygulama okulu haftalık ders çizelgesine göre uygulanır.

ç) Dersler özel eğitim öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak ilkökullarda din kültürü ve ahlak bilgisi; ortaokulda din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmenleri de ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

d) Dönem sonlarında öğrencilere kame ve bireysel gelişim raporu verilir.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için açılan ortaöğretim kurumları

MADDE 32 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için mesleki eğitim veren okullar açılabilir.

(2) İlköğretim programlarını tamamlayan işitme veya bedensel yetersizliği olan bireyler için gündüzlü veya yatılı özel eğitim meslek liseleri açılır. Bu okullarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Bakanlıkça hazırlanan meslek programları uygulanır. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.

b) Bir ders saati süresi 40 dakika olup ders saati ve derslerin dağılımı meslek programı türündeki haftalık ders çizelgesine göre uygulanır.

c) Sınıf mevcutları en fazla 15 öğrenciden oluşur. Özel eğitim meslek liselerinde atölye ve laboratuvarlarda okutulan uygulamalı meslek derslerinde gruplar en fazla 10 öğrenciden oluşur.

ç) İşitme engelli öğrenciler yabancı dil dersinden muaf tutulurlar. Öğrencilerin yabancı dil dersinden muaf olma durumu okul yönetimi tarafından e-Okul Sistemine işlenir.

d) Bu okullarda dersler alan öğretmenleri tarafından okutulur.

e) Bu okullardan mezun olan öğrencilere tamamladıkları alan ve dala ait diploma verilir.

f) İşitme engelli bireyler için açılan okullarda hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler ile görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için özel eğitim meslek okulu programı uygulayan; orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler için özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) programı uygulayan sınıflar açılabilir. Bu sınıflarda eğitim ve öğretim ile ilgili iş ve işlemler bu Yönetmeliğin ilgili maddeleri doğrultusunda yürütülür ve gündüzlü olarak eğitim hizmeti verilir.

(3) İlköğretim programlarını tamamlayan; genel veya mesleki ve teknik ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumdaki hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ve hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler ile görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla gündüzlü özel eğitim meslek okulları açılır. Bu okullarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Okullarda akademik bilgi ve becerileri içeren özel eğitim programı ile meslek alanları ve dallarına yönelik mesleki eğitim programı uygulanır.

b) Görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için ayrı okullar açılır. Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler aynı okulda ayrı şubelerde eğitim görürler. Sınıf mevcutları en fazla; otizmi olan bireyler için 4, diğer engel türleri için 10 öğrenciden oluşur. Atölye ve laboratuvarlarda okutulan uygulamalı meslek derslerinde grup sayısının oluşturulmasında sınıf mevcutları esas alınır.

c) Dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. Ancak din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

ç) Bir ders saati süresi 40 dakika olup ders saati ve derslerin dağılımı haftalık ders çizelgesine göre uygulanır.

d) Okullarda alan ve dalların açılması ve kapatılması ile ilgili kararlar il istihdam ve mesleki eğitim kurulu tarafından alınarak valiliklerce Bakanlığa önerilir. Alan ve dal açılması ve kapatılması ile ilgili iş ve işlemler Bakanlıkça yapılır.

e) 9 uncu sınıfta meslek alanlarına yönelik atölye ve laboratuvarlarda okutulan uygulamalı meslek derslerindeki temel becerilerin öğretiminin yanı sıra meslek alanları ve dalları hakkında genel bilgilendirme yapılır.

f) BEP geliştirme biriminin karar doğrultusunda öğrenciler için 9 uncu sınıfın sonunda alan ve dal seçimi yapılır.

g) İl istihdam ve mesleki eğitim kurulunca 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamına alınan meslek alan ve dallarında öğrenim gören öğrencilerin 12 nci sınıfta işletmelerde mesleki eğitim görmeleri esastır. İl istihdam ve mesleki eğitim kurulu kararıyla ilgili alan ve dalın modüler eğitim programlarını uygulamaya elverişli eğitim birimi bulunan işletmelere, 11 inci sınıf öğrencileri de mesleki eğitim için gönderilebilir.

g) İşletmelerde mesleki eğitim ile ilgili işlemler 7/9/2013 tarihli ve 28758 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda yürütülür.

h) İşletmelerde mesleki eğitime devam edemeyen öğrenciler teorik ve uygulamalı eğitimlerini programlar temel alınarak okulda sürdürürler.

i) İşletmelerde mesleki eğitime devam eden öğrenciler 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun verdiği haklardan yararlanırlar.

j) İşletmelerde mesleki eğitime başlandığı tarihten itibaren öğrencilerin sigortalılıkla ilgili iş ve işlemleri yapılır.

j) İşletmelerde mesleki eğitime gönderilecek öğrencilerin velisinden Veli Muvafakat Belgesi (EK-5) alınır.

k) İşletmelerde mesleki eğitime giden öğrencilerin izlenmesi amacıyla koordinatör öğretmen tarafından İş Yeri Gözlem ve İzleme Formu (EK-6), işveren tarafından Öğrenci Devam Takip Çizelgesi (EK-7) doldurulur.

l) İşletmelerde mesleki eğitime giden öğrencilerin işe ya da iş yerine uyum sağlamaları amacıyla gerekli düzenlemeler yapılarak tedbirler alınır. Alınan tedbirlere rağmen uyum sorunu yaşayan öğrenciler koordinatör öğretmen tarafından BEP geliştirme birimine bildirilir. Bu öğrenciler yeni bir işletmede ya da okulda eğitimlerine devam ederler.

m) Dönem sonlarında öğrencilere karne verilir. Öğrencilere mezun olduklarında Özel Eğitim Meslek Okulu Diploması (EK-8) düzenlenir. Bu diploma, özel eğitim meslek okulu mezunu olan bireylere yükseköğretime devam etme ve bağımsız iş yeri açma hakkı sağlamaz. Ancak, bireylerin kamuda bir işte istihdam edilmesi durumunda bu diploma bireylerin meslek lisesi mezunlarına tanınan özlük haklarından yararlanmalarını sağlar.

n) Görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan okullarda hafif düzeyde zihinsel yetersizliği ile hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için; hafif düzeyde zihinsel yetersizliği ile hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan okullarda görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için özel eğitim meslek okulu programı uygulayan sınıflar açılabilir.

o) Bu okullarda orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan öğrenciler için özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) programı uygulayan sınıflar da açılabilir. Bu sınıflarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde bu maddenin dördüncü fıkrasındaki hükümler dikkate alınır.

(4) Özel eğitim uygulama okulunda (II. kademe) veya bu okulun programını uygulayan özel eğitim sınıfında eğitimini tamamlayan öğrenciler ile ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumdaki orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan öğrencilere gündüzlü özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) açılır. Bu okullarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Bakanlıkça hazırlanan özel eğitim programı uygulanır.

b) Programda yer alan iş becerilerine yönelik kazanımlara ilişkin uygulamalar derslikte ve uygulama sınıfında yürütülür.

c) Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile orta veya ağır otizmi olan öğrenciler ayrı şubelerde eğitim görürler. Sınıfların mevcudları en fazla; zihinsel yetersizliği olanlar için 8, otizmi olan öğrenciler için 4 öğrenciden oluşur. Uygulama sınıflarında grup sayılarının oluşturulmasında sınıf mevcudları esas alınır.

ç) Dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. Ancak görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler, din kültürü ve ahlak bilgisi dersi ile iş becerilerine yönelik dersler ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

d) Bir ders saati süresi 40 dakika olup ders saati ve derslerin dağılımı haftalık ders çizelgesine göre uygulanır.

e) Dönem sonlarında öğrencilere karne ve bireysel gelişim raporu verilir. Öğrencilere mezun olduklarında Özel Eğitim Uygulama Okulu (III. Kademe) Diploması (EK-9) düzenlenir. Bu diploma, özel eğitim uygulama okulu mezunu olan bireylere yükseköğretime devam etme ve bağımsız iş yeri açma hakkı sağlamaz. Ancak bireylerin kamuda bir işte istihdam edilmesi durumunda bu diploma bireylerin meslek lisesi mezunlarına tanınan özlük haklarından yararlanmalarını sağlar.

Özel yetenekli bireylerin eğitimi amacıyla açılan kurumlar

MADDE 33 – (1) Örgün eğitim kurumlarına devam eden ve genel zihinsel, görsel sanatlar veya müzik yetenek alanlarından özel yetenekli olarak tanımlanan öğrencilere, yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla destek eğitim vermek üzere BİLSEM’ler açılır. BİLSEM’lerde eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Eğitim ve öğretim etkinlikleri BİLSEM’lerde öğrencinin örgün eğitim saatleri dışındaki zamanlarda hafta içi veya hafta sonu planlanabilir.

b) BILSEM’lerde, özgün ürün, proje ve üretimlerin gerçekleşmesi için öğrencilerin yeteneklerine uygun zenginleştirme ve hızlandırma yoluyla farklılaştırılarak proje tabanlı, disiplinler arası eğitim programı uygulanır ve eğitim etkinlikleri düzenlenir.

c) BILSEM’lerde uygulanan eğitim programları esas alınarak öğrencilerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır ve eğitim hizmeti birebir veya grup eğitimi şeklinde yürütülür.

ç) Eğitim ve öğretim etkinlikleri, eğitim ve öğretim yılı içerisinde Bakanlıkça hazırlanan yıllık çalışma takvimine göre yürütülür. Ayrıca yazın ve yaz tatillerinde yaz okulu ve kış okulu ile öğrenci kampları da yapılabilir. Eğitim ve öğretim yılı içerisindeki her dönem sonunda BILSEM’ler tarafından hazırlanan değerlendirme raporları valiliklerce Bakanlığa gönderilir.

(2) BILSEM’e öğrenci alımı Bakanlıkça yayımlanan kılavuzda belirtilen takvim çerçevesinde gerçekleştirilir. Kayıt hakkı kazanan öğrencilere BILSEM’lerde ve destek eğitim odalarında eğitim verilir.

(3) BILSEM’e öğrenci alım takvimi dışında genel zihinsel, görsel sanatlar ve müzik yetenek alanlarında özel yetenekli olduğu belirlenen öğrencilere destek eğitim odalarında eğitim verilir. BILSEM’e öğrenci alım takvimi dışında görsel sanatlar ve müzik yetenek alanlarında aday gösterilecek öğrencilerin talebi, ilgililerce il tanılama sınav komisyonuna yapılır.

(4) BILSEM’e öğretmen seçimi ile ilgili iş ve işlemler Bakanlıkça yayımlanan kılavuz hükümlerine göre yürütülür.

(5) BILSEM’e öğretmen seçimi ile ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesine dair kurul, komisyon ve görevler Bakanlıkça yayımlanan Yönerge ile düzenlenir.

(6) Öğrenci tanılama, kayıt kabul, nakil, devam devamsızlık ve ilişik kesme işlemleri BILSEM Modülü üzerinden yürütülür.

YEDİNCİ BÖLÜM

Öğrenci İşleri Kayıt Kabul, Nakil ve Başarının Değerlendirilmesi

Kayıt kabul ve nakil işlemleri

MADDE 34 – (1) Okul öncesi eğitim kurumları, ilkokullar ile özel eğitim programı uygulayan ortaöğretim kademesindeki okullara özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin kaydı yıllık çalışma takviminde belirlenen süreye bakılmaksızın yapılır.

(2) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitim kurumları ve ilkokullara kayıtlarında il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınmış olması şartı aranmaz. Ancak bu bireyler için yerleştirme kararı alınması konusunda okul yönetimi gerekli işlemleri başlatır. Öğrencinin kayıtlı olduğu okul, yerleştirme kararına uygun ise öğrenci bulunduğu okulda öğrenimine devam eder. Farklı bir yerleştirme kararı olması hâlinde öğrencinin yerleştirme kararına uygun okula nakli ya da geçişi konusunda gerekli işlemler yapılır.

(3) Mecburi ilköğretim çağında olup ulusal adres veri tabanındaki bilgiler esas alınarak e-Okul Sistemi üzerinden okullara kaydı yapılmış olan özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu kararı doğrultusunda diğer okullara nakil yoluyla geçişleri sağlanır.

(4) Kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 36 ayını tamamlayan ve 66 ayını doldurmamış çocukların kaydı özel eğitim anaokuluna ya da özel eğitim anasınıflarına yapılır.

(5) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerden kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66, 67 ve 68 aylık olanların velisinin yazılı talebiyle; eylül ayı sonu itibarıyla 68 ayını tamamlamış, 79 aydan gün almamış olan ve ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporu ile belgeleyen öğrencilerin Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda okul öncesi eğitime 1 yıl daha devamları sağlanır. e-Okul Sistemi üzerinden ilkokula kaydı yapılan ve okul öncesi eğitim süresi uzatılan çocuklar il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu ile okul öncesi eğitim kurumunda eğitimlerini sürdürürler.

(6) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için gündüzlü özel eğitim okullarına kayıta tuvalet eğitimini kazanmış olma şartı aranmaz.

(7) Hastane sınıfında bir ay ve daha uzun süre eğitim alacak bireyler ile evde eğitim hizmeti alacak bireylerin herhangi bir okulda kayıtlarının bulunmaması hâlinde il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun yerleştirme kararı ile uygun türde ve kademedeki okula kaydı yapılır.

(8) Aynı tür ve kademedeki aynı programı uygulayan özel eğitim okulları arasındaki nakiller ile bu okullardan aynı programı uygulayan özel eğitim sınıflarına ya da özel eğitim sınıflarından aynı programı uygulayan özel eğitim okullarına nakiller için yeni bir eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılmaz. Velilere, il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından nakil yoluyla gidilecek okullarla ilgili bilgilendirme yapılarak yeni bir yerleştirme kararı alınır.

(9) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitim kurumları arasındaki nakil veya geçiş işlemleri zamana bağlı olmaksızın yapılır.

(10) Ortaöğretim programı uygulanan okullardan özel eğitim meslek okuluna her sınıf seviyesinden geçişi sağlanan öğrencilerin eğitimlerine 9 uncu sınıftan devam etmeleri sağlanır. Özel eğitim meslek okuluna kayıtlı olan ve yaş itibarıyla örgün ortaöğretim kurumlarına kayıt şartlarını taşıyan öğrencilerin her sınıf seviyesinden ortaöğretim programı uygulanan okullara geçişlerinde eğitimlerine 9 uncu sınıftan devam etmeleri sağlanır.

(11) Özel eğitim meslek okulları ile bu programın uygulandığı özel eğitim sınıfları arasındaki nakil işlemleri alan ve dal bulunmak kaydıyla her sınıf seviyesinde sürekli, kayıtlı bulunduğu okulda alan ve dal seçimini yapmış öğrencilerin gideceği

okulda aynı alan ve dal bulunmaması hâlinde her sınıf seviyesindeki geçişlerde alan ve dal değiştirilerek öğrencinin eğitimine 10 uncu sınıflın devamı sağlanır. Ancak nakil gideceği okulda aynı alan bulunup dal bulunmaması halinde ise 11 inci sınıfın birinci dönemi sonuna kadar aynı alanda dal değiştirilerek geçişi sağlanır.

(12) Ortaöğretim kademesinde bulunduğu ilde resmî bir okula yerleştirilemeyen öğrencilerin özel eğitim meslek liselerine yatılı olarak yerleştirilmeleri ile ilgili iş ve işlemler Bakanlıkça, diğer kademelerde öğrenim görecekt öğrencilerle ilgili iş ve işlemler valiliklerce yürütülür.

(13) Farklı sebeplerle okula başlaması gecikmiş bireylerden ilköğretim kademesinde özel eğitim programı uygulayan özel eğitim okulları ya da bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarına devam edeceklerin kaydı BEP geliştirme biriminin görüşü doğrultusunda yaş, gelişim özellikleri ve eğitim performansına uygun kademedeki sınıfa okul yönetimince yapılır.

(14) Özel eğitim programı uygulayan ortaöğretim kurumları ile bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarına 27 yaşından gün almamış özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin kaydı yapılır.

(15) BİLSEM'e yerleştirme kararı alınan öğrencilerin kayıtları Bakanlıkça yayımlanan tanımlama kılavuzunda belirtilen takvime göre velileri tarafından yaptırılır. Kaydı yapılmayan öğrenciler, kayıt haklarını kaybeder.

(16) BİLSEM'e kayıtlı öğrencinin nakil iş ve işlemleri velinin ikamet adresi veya öğrencinin devam ettiği örgün eğitim okuluna göre BİLSEM Kayıt Bölgesi'ndeki BİLSEM'e yapılır. Nakil isteği velinin yazılı talebi ile BİLSEM Modülü üzerinden gerçekleştirilir. Nakil talebi alınan öğrencinin dosyası nakledilen BİLSEM'e 30 gün içinde gönderilir. BİLSEM'ler arası nakillerde en fazla yedi günlük süre devamsızlıktan sayılmaz.

(17) BİLSEM'e kayıtlı öğrencilerin velileri tarafından her yıl eylül ayının ilk haftasının sonuna kadar kayıt güncelleme işlemlerinin yapılması gerekir. Kademeler arası geçişlerde öğrencilerin yapılan kayıt güncelleme ve nakil işlemleri örgün eğitimindeki yerleştirme işlemleri tamamlandıktan sonra gerçekleştirilir. Kayıt güncelleme işlemleri öğrencilerin kayıtlı bulundukları okuldaki e-Okul kaydı esas alınarak BİLSEM Modülü üzerinden yapılır.

(18) Öğrencilerin ikamet adreslerinin değişmesi nedeniyle gittiği il veya ilçede BİLSEM olmaması durumunda, BİLSEM öğrencisi olma hakkı saklı kalır. Bu hüküm büyükşehir merkez ilçeleri için uygulanmaz. Bu durumdaki öğrencilerin kayıt güncelleme işlemleri, öğrencilerin kayıtlı bulundukları okuldaki e-Okul kaydı esas alınarak yapılır.

Kayıt için gerekli belgeler

MADDE 35 – (1) Özel eğitim okullarına kayıtlarda;

a) Yatılı okuyacak öğrenciler için yatılı okumasına engel olacak bir hastalığı bulunmadığına dair Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporu,

b) Yerleştirme kararı alınmış öğrenciler için il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu kararının sureti, istenir.

(2) BİLSEM'e kayıtlarda;

a) Kayıt formu (EK-11),

b) Veli muvafakat belgesi (EK-12),

c) Öğrencinin kayıtlı bulunduğu okuldan alınan öğrenci belgesi, istenir.

Devam- devamsızlık ve ilişik kesme

MADDE 36 – (1) Özel eğitim kurumlarına kayıtlı öğrencilerin okula devamları zorunlu olup devam ve devamsızlık durumu e-Okul Sistemine işlenir. Öğrencilerin mazeret göstermeksizin devamsızlık yapmaları durumunda kurumlara devamlarının sağlanmasıyla ilgili tedbirler kurum yönetimince alınır.

(2) Özel eğitim programı uygulanan özel eğitim okullarında veya bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarında kayıtlı öğrencilere, okul yönetiminin en az iki defa yazılı uyarısına rağmen özürsüz devamsızlık süresi 20 günü geçmemek kaydıyla toplam 70 iş günü devamsızlık yapmaları durumunda sınıf tekrarı yaptırılır.

(3) Özel eğitim uygulama (I. Kademe) ve özel eğitim uygulama (II. Kademe) okulları ile bu okulların programlarının uygulandığı özel eğitim sınıflarında bir ya da daha fazla eğitim ve öğretim yılı sürekli devamsızlık yapan öğrencilerin kayıtları okullarında saklı tutulmak kaydıyla durumları boş kontenjan olarak değerlendirilip yerlerine başka öğrenci alınabilir. Bu öğrenciler okula döndüklerinde BEP geliştirme biriminin görüşü doğrultusunda yaşlarına uygun sınıf veya kademeden öğrenimlerine devam ederler.

(4) Özel eğitim meslek okulu veya özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) ile bu okulların programlarının uygulandığı özel eğitim sınıflarında bir ya da daha fazla eğitim ve öğretim yılı sürekli devamsızlık yapan öğrencilerin kayıtları okullarında saklı tutulmak kaydıyla durumları boş kontenjan olarak değerlendirilip yerlerine başka öğrenci alınabilir. Bu öğrenciler okula döndüklerinde kayıtlı bulundukları sınıf seviyesinden öğrenimlerine devam ederler.

(5) Özel eğitim meslek okulu veya özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) ile bu okulların programlarının uygulandığı özel eğitim sınıflarında iki eğitim ve öğretim yılı sürekli devamsızlık yapan öğrencilerden 27 yaşından gün almamış olan öğrencilerin kayıtları okullarında saklı tutulmak kaydıyla durumları boş kontenjan olarak değerlendirilir ve yerlerine öğrenci alınabilir; 27 yaşından gün almış olanların kayıtları silinerek bu öğrenciler yaygın eğitim hizmetlerine yönlendirilir.

(6) Zorunlu öğrenim çağında olup örgün eğitim kurumlarına devam edemeyecek ya da evde eğitim hizmetinden yararlanamayacak bireyler için okula devam zorunluluğu aranmaz. Bu durumda olan bireyin velisi tarafından birey için düzenlenmiş Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ve Engelli Sağlık Kurulu Raporu ile il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak yazılı talebi doğrultusunda e-Okul Sisteminde devam zorunluluğu aranmamasına yönelik işlem yapılır.

(7) BİLSEM’lerde, eğitim ve öğretim yılı boyunca devamsızlık süresi eğitim süresinin % 30’unu geçemez. Mazeretsiz olarak bu süreyi aşan veya programa katılmayanların kaydı silinir. Öğrencinin ikamet adresinin değişmesi nedeniyle gittiği il veya ilçede BİLSEM olmaması durumunda ya da zorunlu nedenlerle yurt dışına çıkmış öğrencilere velisinin yazılı talebi doğrultusunda bu hüküm uygulanmaz.

(8) BİLSEM’e kayıtlı olup kaydını güncellemeyen öğrencilerin BİLSEM ile ilişkisi kesilir.

(9) Özel yetenekli öğrenciler, her program sonunda BİLSEM öğretmenler kurulunda değerlendirilir. Bu değerlendirme sonunda öğrencinin BİLSEM’deki eğitimine devamının yararlı olamayacağı kararı alırsa bu karar veliye bildirilir. Öğretmenler kuruluna velinin de katılımı ile yapılacak olan toplantıda durum tekrar değerlendirilir ve oy çokluğu ile alınan karar doğrultusunda öğrencinin kaydı silinir.

Öğrenci karnesi ve bireysel gelişim raporu

MADDE 37 – (1) Özel eğitim programları uygulanan okullar ile bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarında eğitimlerini sürdüren öğrencilere BEP’lerinde yer alan ve her dönemde kazandırılması hedeflenen bilgi ve becerilerin kazanım düzeyinin ayrıntılı olarak yazıldığı bireysel gelişim raporu e-Okul Sistemi üzerinden düzenlenir ve dönem sonunda karneyle birlikte verilir.

(2) Karneler ve bireysel gelişim raporları özel eğitim öğretmenleri veya alan öğretmeni tarafından doldurulur.

Öğrenci başarısının değerlendirilmesi

MADDE 38 – (1) Özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Tüm ölçme ve değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin yetersizlik türü, gelişim özellikleri ve eğitim performansları doğrultusunda süre, ortam, yöntem, cihaz ve materyallerde düzenlemeler yapılarak gerekli tedbirler alınır.

b) Merkezi sistem sınavlarına girecek öğrenciler için sınavlarda gerekli tedbirler alınır.

c) Görme yetersizliği olan öğrenciler için resim, şekil ve grafik içeren sorular kabartma olarak, betimlenerek veya bu soruların yerine eş değer sorular hazırlanarak değerlendirme yapılır.

ç) Motor becerilerde yetersizliği olan öğrenciler velinin yazılı talebi doğrultusunda motor beceri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden muaf tutulurlar.

d) Velinin yazılı talebi ve BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda ilköğretim programı uygulanan özel eğitim okullarında ve bu programın uygulandığı özel eğitim sınıflarında öğrencilere ilköğretim kademesinde bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yaptırılabilir.

e) Özel eğitim programı uygulanan okullar ile bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarında öğrenciler için bütün derslerde her dönemde kazandırılması hedeflenen amaçlara ilişkin davranışların yer aldığı çizelgeler hazırlanarak bireysel gelişim raporu düzenlenir. Bu çizelgede bir dönem için belirlenen davranışların toplamı 100 puan olacak şekilde her bir davranış puanlanır.

f) Özel eğitim programı uygulanan okullar ile bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarında devam şartını sağlayan öğrenciler başarısız olarak değerlendirilmez. Öğrencilerin başarıları aşağıdaki şekilde değerlendirilir:

DERECE	PUANLAMA
Pekiyi	85-100
İyi	70-84
Orta	55-69
Geçer	45-54

g) Özel eğitim uygulama okulunda (II. kademe) ve bu okulda uygulanan özel eğitim programlarının okutulduğu özel eğitim sınıflarında öğrenimlerine devam eden öğrenciler merkezi sistem sınavlarından muaf tutulurlar.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Özel eğitim hizmetleri kurulu

MADDE 39 – (1) Özel eğitim hizmetleri kurulu, il millî eğitim müdürlükleri ile RAM bulunan ilçe millî eğitim müdürlüklerinde oluşturulur.

(2) Bu kurul özel eğitim ve rehberlik hizmetleri şube müdürünün başkanlığında;

a) En az bir özel eğitim değerlendirme kurulu başkanı,

b) En az bir resmî özel eğitim kurum müdürü veya kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan kurumlardan bir müdür,

c) En az bir rehberlik öğretmeni,

ç) En az bir özel eğitim öğretmeninden,

oluşur.
(3) Gerekteğinde görüşlerine başvurulmak üzere bireyin velisinin ve ilgili kurumlardan personelin kurula katılımı sağlanır.

(4) Özel eğitim hizmetleri kurulu oluşturulurken her üye için bir yedek üye belirlenir.

Özel eğitim hizmetleri kurulunun görevleri

MADDE 40 – (1) Özel eğitim hizmetleri kurulunun görevleri şunlardır:

- a) İlgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak özel eğitim hizmetlerinin planlanmasını, yürütülmesini ve izlenmesini sağlamak.
- b) Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda ve velinin yazılı talebi dikkate alınarak bireyin resmî bir okula yerleştirilmesine karar vermek ve gerekli özel eğitim tedbirlerini almak.
- c) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alacak öğrencilerin ortaöğretim kademesinde resmî bir okula yerleştirilmesi ile ilgili iş ve işlemlerde öğrenci yerleştirme ve nakil komisyonu ile iş birliği yapmak.
- ç) Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında eğitim faaliyetlerini yürüten özel okullarda eğitimlerini sürdüren öğrenciler için okul yönetimi veya velinin yazılı talebi ile Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda kayıtlı bulundukları okulda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitime devam kararı almak.
- d) Bulunduğu ilde bir okula yerleştiremeyen öğrencilerden yatılı ilköğretim kurumuna veya özel eğitim meslek lisesine yerleştirilecek öğrencilere ilişkin bilgileri il millî eğitim müdürlüğüne göndermek.
- e) Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararına yapılan itirazları, yeniden değerlendirilmesi amacıyla RAM'a göndermek.
- f) Resmî ve özel okullara kayıtlı olan öğrencilerden evde veya hastanede eğitim hizmetinden yararlanacaklara karar vermek.
- g) Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetlerinden yararlanacak çocuklara karar vermek. g) Özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından evde veya hastanede eğitim hizmeti kararının verildiği tarihten itibaren en geç on iş günü içinde bu öğrenciler için eğitim hizmetlerini planlamak.
- h) Eğitim ve öğretim yılının başlamasından on iş günü önce evde eğitimi gerekli kılan şartları yeniden değerlendirerek öğrencinin yeni eğitim ve öğretim yılında da evde eğitim hizmetinden yararlanıp yararlanamayacağına karar vermek.
- ı) Evde veya hastanede eğitim ile erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetlerine ilişkin süreci planlamak ve bu işlemlerin yürütülmesi için il veya ilçe millî eğitim müdürlüğü ile iş birliği yapmak.
- i) Velinin yazılı talebi ve bireyin tedavisinden sorumlu hekimin yazılı görüşü doğrultusunda hastane sınıfında eğitimin başlamasına veya sonlandırılmasına karar vermek.
- j) Velinin yazılı talebi ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin okul öncesi eğitim süresinin uzatılmasına karar vermek.
- k) Destek eğitim odası açılması için il veya ilçe millî eğitim müdürlüğüne teklifte bulunmak.
- l) Açılması planlanan özel eğitim sınıfının eğitim vereceği kademe, hizmet verilecek engel türü ve bu sınıfta uygulanacak eğitim programına ilişkin hususlara karar vererek özel eğitim sınıfı açılması için il veya ilçe millî eğitim müdürlüğüne teklifte bulunmak.
- m) Zorunlu öğrenim çağında olup örgün eğitim kurumlarına devam edemeyeceğini ya da evde eğitim hizmetinden yararlanamayacağını belgelendiren öğrenciler için velisinin yazılı talebi doğrultusunda kayıtlı bulundukları okula bu öğrenciler için okula devam etme zorunluluğu aranmayacağına ilişkin kararı bildirmek.
- n) İlçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınamayan öğrenciler için il özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından gerekli işlemlerin yapılması yoluyla söz konusu öğrencilerin eğitime erişimlerini sağlamak.
- o) Bakanlıkça özel yetenekli olarak tanılanan öğrencilerin BİLSEM'e yerleştirilmesi ile ilgili karar almak.
- ö) İlköğretim programını takip eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ile ortaöğretim programlarını takip eden öğrencilerden öğrenimlerini tamamlayamayanlar ya da öğrenim çağı dışına çıkanlar ile örgün eğitim kurumlarındaki öğrenim hakkını kullanan öğrencileri Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda açık öğretim okullarına yönlendirmek.

Özel eğitim hizmetleri kurulu çalışma usul ve esasları

MADDE 41 – (1) Özel eğitim hizmetleri kurulunun çalışma usul ve esasları şunlardır:

- a) Kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Süresi biten üye yeniden görevlendirilebilir.
- b) Kurul üyelerinin görevden ayrılması hâlinde en geç on iş günü içinde yerlerine görevlendirme yapılır.
- c) Kurul kararları oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın kullandığı oy yönünde karar alınmış sayılır.
- ç) Kurul haftada bir kez toplanır. Ancak kurul başkanının gerekli gördüğü durumlarda kurul, belirlenen süreye bağlı kalmaksızın da toplanabilir.
- d) Özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu incelenerek en geç on iş günü içinde karara bağlanır ve bu karar, bireyin velisine, ilgili okula ve RAM'a yazılı olarak bildirilir.
- e) Kurul üyelerinden birinin izinli ya da raporlu olması durumunda yerine yedek üye görevlendirilir.

Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar

MADDE 42 – (1) Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazların değerlendirilmesine ilişkin iş ve işlemler aşağıdaki hususlara göre yürütülür:

- a) Veli, eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararlarına, kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz iş günü içinde itiraz edebilir.
- b) Yerleştirme kararı verilen okul yönetimi, öğrencilerin okula kayıt tarihinden itibaren en az otuz iş günü izleme süreci sonunda öğrenciyle ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararına itiraz edebilir.
- c) İl veya ilçe özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar, itirazın kurula ulaştığı günden itibaren en geç otuz iş günü içerisinde sonuçlandırılır. Sonuç veliye, okula ve RAM'a yazılı olarak bildirilir.

Özel eğitim değerlendirme kurulu

MADDE 43 – (1) Özel eğitim değerlendirme kurulu RAM müdürlüğünün teklifi ve il veya ilçe millî eğitim müdürlüğünün onayı ile RAM'larda oluşturulur.

(2) Bu kurul müdür yardımcısı başkanlığında;

- a) Özel eğitim hizmetleri bölüm başkanı,
- b) En az bir rehberlik öğretmeni,
- c) En az bir özel eğitim öğretmeninden,

oluşur.

(3) Bu kurula ilgili bireyin velisi veya kendisi üye olarak katılır.

(4) Gerekğinde görüşlerine başvurulmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların personellerinin kurula katılımı sağlanır.

(5) Özel eğitim değerlendirme kurulu oluşturulurken ikinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerindeki her üye için bir yedek üye belirlenir.

Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri

MADDE 44 – (1) Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılamasını yaparak özel eğitim ihtiyacına karar vermek.
- b) Eğitsel değerlendirme ve tanılaması yapılan bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu düzenleyerek RAM müdürünün onayına sunmak.
- c) Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılamasına ilişkin bilgi ve belgelerin yer aldığı dosyayı incelemek.
- ç) İtirazların değerlendirilmesi amacıyla yönlendirilen bireylerin yeniden eğitsel değerlendirme ve tanılamasını yapmak.
- d) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunu dikkate alarak birey için en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine ilişkin öneride bulunmak.
- e) Ailenin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine katılımını ve bilgilendirilmesini sağlamak.
- f) Ailelerin ihtiyaçları doğrultusunda rehberlik hizmetleri bölümü ile işbirliği içerisinde aile eğitim programları düzenlemek, diğer kurum ve kuruluşlarda düzenlenen aile eğitim programları hakkında aileyi bilgilendirmek.
- g) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucu Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında eğitim faaliyetlerini yürüten kurumlarda destek eğitim hizmeti alması uygun görülen öğrencilerin eğitim planlarını yapmak.
- ğ) Bakanlıkça tanımlanan özel yetenekli öğrencileri BİLSEM'e yönlendirmek.
- h) BİLSEM'e öğrenci alımı ile ilgili Bakanlıkça yayımlanan kılavuzda belirtilen takvim dışında genel zihinsel yetenek alanında özel eğitim değerlendirme kurulunca, görsel sanatlar ve müzik yetenek alanlarında İl tanılama komisyonunca tanılaması yapılan öğrencileri destek eğitim odalarına yönlendirmek.

Özel eğitim değerlendirme kurulu çalışma usul ve esasları

MADDE 45 – (1) Özel eğitim değerlendirme kurulu çalışma usul ve esasları şunlardır:

- a) Kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Süresi biten üye yeniden görevlendirilebilir.
- b) Kurul üyelerinin görevden ayrılması hâlinde en geç beş iş günü içinde yerlerine görevlendirme yapılır.
- c) Kurul kararları oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın kullandığı oy yönünde karar alınmış sayılır.
- ç) Kurula yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılamaya ilişkin yapılan başvurular, inceleme tarihinden itibaren en geç otuz iş günü içinde karara bağlanır, hazırlanan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu (EK-2) zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisine, bireyin velisine ya da yazılı dilekçe ile yetkilendirdiği kişiye imza karşılığı verilir.
- d) Kurul üyelerinden birisinin izinli ya da raporlu olması durumunda yerine yedek üye görevlendirilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Okul ve Kurumlardaki Kurullar, Komisyonlar, Birimler

Bilim ve sanat merkezi öğretmenler kurulu

MADDE 46 – (1) BİLSEM öğretmenler kurulu, BİLSEM'lerde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin bilim ve sanat merkezinin amaçlarına uygun şekilde yürütülmesi amacıyla BİLSEM müdürü başkanlığında BİLSEM müdür yardımcıları ve BİLSEM öğretmenlerinden oluşur.

(2) BİLSEM öğretmenler kurulu eğitim ve öğretim döneminin başında ve sonunda toplanır. Ancak bu kurul, BİLSEM müdürlüğünün gerekli gördüğü durumlarda belirlenen dönem dışında da toplanabilir.

(3) BİLSEM’lerde eğitim ve öğretim yılı başında yapılan öğretmenler kurulunda araştırma ve geliştirme ekibi oluşturulur. Bir eğitim ve öğretim yılı süresince görev yapacak ihtiyaç duyulan diğer ekip ve komisyonların belirlenmesi ve üyelerin seçimi yapılır.

(4) BİLSEM öğretmenler kurulunca oluşturulan kurul ya da komisyonun çalışma usul ve esasları ile görevleri planlanır.

(5) Gerekğinde görüşlerine başvurulmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlardaki personelin kurula katılımı sağlanır.

(6) Kurul kararları oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın kullandığı oy yönünde karar alınmış sayılır.

(7) BİLSEM öğretmenler kurulu kararları tutanakla imza altına alınır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi

MADDE 47 – (1) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için okulda BEP hazırlamak amacıyla BEP geliştirme birimi oluşturulur.

(2) BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

a) Rehberlik öğretmeni,

b) Öğrencinin sınıf öğretmeni,

c) Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri,

ç) Öğrencinin velisi,

d) Öğrenciden oluşur.

(3) Gerekğinde görüşlerine başvurulmak üzere, özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin BEP geliştirme birimine katılımı sağlanır.

(4) Mesleki eğitim veren özel eğitim okullarında eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, izlemek ve değerlendirmek amacıyla BEP geliştirme birimine meslek derslerini okutan bir alan öğretmeni katılır.

(5) Bu birimin çalışma usul ve esasları okul yönetimince belirlenir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme biriminin görevleri

MADDE 48 – (1) BEP geliştirme biriminin görevleri şunlardır:

a) BEP’in hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalarda koordinasyonu sağlamak.

b) Öğrencinin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile eğitim ihtiyaçları doğrultusunda BEP’inde değişiklik ve düzenlemeler yapmak.

c) Eğitim ortamlarının düzenlenmesi, materyal geliştirilmesi ve temini konusunda okul yönetimine ve öğretmenlere önerilerde bulunmak.

ç) Okuldaki diğer birim ve kurullarla iş birliği yapmak.

d) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerden destek eğitim odasında eğitim alacak öğrencileri, eğitim hizmeti sunulacak dersleri ve haftalık ders saati sayısını belirlemek.

e) İlköğretim ya da mesleki ve teknik ortaöğretim programlarının uygulandığı özel eğitim okullarında ya da bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarında eğitimlerini sürdüren öğrencilerden tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitime uygun olanları belirlemek ve okul yönetimine bildirmek.

f) Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerini belirlemek.

g) Özel eğitim sınıflarına kayıtlı öğrencilerden yetersizliği olmayan akranlarıyla bir arada eğitim alacak öğrencileri belirlemek ve katılacakları dersler ile saatlerini planlamak.

ğ) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sınavlarda refakat edilmesi gerekenleri belirlemek.

h) Özel eğitim programı uygulayan okullardaki öğrencilerden grup eğitimine uyum sağlayamayanların grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitime başlamasına ve bire bir eğitimin sona erdirilmesine karar vermek.

ı) Velinin yazılı talebi üzerine, ilkokulda öğrencilerin bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yapmasına karar vermek.

i) Farklı sebeplerle okula başlaması gecikmiş olan ve il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu kararıyla ilköğretim kademesinde özel eğitim programı uygulayan okul ya da bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarına devam etmesine karar verilen öğrencilerin; yaş, gelişim özellikleri ve eğitim performansına uygun kademedeki sınıfa yerleştirilmesine karar vermek.

j) Okuldaki diğer kurul ve birimlerle iş birliği içinde çalışmak.

(2) Özel eğitim meslek okullarında oluşturulan BEP geliştirme birimi, diğer görevlerinin yanı sıra aşağıdaki görevleri de yerine getirir:

a) Öğrencileri alan ve dala yönlendirmek.

b) Meslek derslerini okutan alan öğretmenleri arasından koordinatör öğretmenleri belirlemek.

c) Koordinatör öğretmenin görüşleri doğrultusunda mesleki eğitim yapılacak işletmeleri belirlemek.

ç) İşletmelerde uyum güçlüğü yaşayan öğrencilerin yeni bir işletmeye yerleştirilmesine karar vermek.

d) Koordinatör öğretmenlerin çalışma planlarını hazırlamak.

e) İşletmelerdeki çalışmalarla ilgili koordinatör öğretmenlerce hazırlanan raporlar doğrultusunda öğrencilerin eğitim planlarında değişiklik ve düzenlemeler yaparak gerekli tedbirleri almak.

f) Mezun olacak öğrencilerin eğitim aldığı meslek alanında istihdam edilebilmeleri için ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

ÜÇÜNCÜ KISIM Personel, Görev ve Sorumlulukları

BİRİNCİ BÖLÜM Okul ve Kurumlarda Görevli Personelin Görev ve Sorumlulukları

Okul müdürünün görev ve sorumlulukları

MADDE 49 – (1) Müdür, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden ve geliştirilmesinden sorumludur. Okul müdürünün özel eğitim hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin görev ve sorumlulukları şunlardır:

a) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ile ailelerine yönelik özel eğitim hizmetlerinin sunulmasına ilişkin gerekli tedbirleri alır.

b) Özel eğitim hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli kurulların, birimlerin oluşumu ile görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlar.

c) Okuldaki öğretmenlerin özel eğitim hizmetleri kapsamında iş birliği içinde çalışmalarını sağlar.

ç) Okuldaki personelin işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlar.

Müdür yardımcısının görev ve sorumlulukları

MADDE 50 – (1) Müdür yardımcısı görevlerini, bulunduğu okulun özelliklerini dikkate alarak yapar. Müdürün olmadığı zamanlarda müdüre vekâlet eder.

(2) Müdür yardımcısı, okulun her türlü eğitim, öğretim ve yönetim işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Bu görevlerin yapılmasından ve okul amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludur.

(3) Özel eğitim hizmetlerinin verimli yürütülmesinde ilgili taraflar arasında koordinasyonu sağlar ve bu hizmetlerle ilgili okul müdürünün vereceği görevleri yerine getirir.

(4) Görev tanımıyla belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen görevleri yapar.

Müdür yardımcısının görev ve sorumlulukları

MADDE 51 – (1) Müdür yardımcısı görevlerini, bulunduğu okulun özelliklerini dikkate alarak yapar.

(2) Müdür yardımcısı, okulun her türlü eğitim, öğretim ve yönetim işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Bu görevlerin yapılmasından ve okul amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludur.

(3) Özel eğitim hizmetlerinin verimli yürütülmesinde ilgili taraflar arasında koordinasyonu sağlar ve bu hizmetlerle ilgili okul müdürünün vereceği görevleri yerine getirir.

(4) Kendisine verilen nöbet görevini yürütür, nöbetçi öğretmen ve öğrencileri izler, nöbet raporlarını inceler, varsa sorunları müdür yardımcısına ve müdüre iletir.

(5) Görev tanımıyla belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen görevleri yapar.

Teknik müdür yardımcısının görev ve sorumlulukları

MADDE 52 – (1) Döner sermayesi bulunan özel eğitim okullarında müdür yardımcılardan biri, ilgili mevzuat hükümlerine göre teknik müdür yardımcısı olarak görevlendirilir. Teknik müdür yardımcısı, müdür ve sayman ile birlikte döner sermaye işletmesi çalışmalarının tümünden sorumludur.

(2) Müdür tarafından verilen görevin gerektirdiği diğer görev ve sorumlulukları yerine getirir.

Alan, bölüm, atölye ve laboratuvar şeflerinin görev ve sorumlulukları

MADDE 53 – (1) Özel eğitim meslek liseleri ve özel eğitim meslek okullarında okulun fiziki şartları ve atölye sayısı dikkate alınarak alan, bölüm, atölye ve laboratuvar şefliklerine, atölye laboratuvar ve meslek dersleri öğretmenleri arasından ilgili mevzuat hükümlerine göre görevlendirilerek görev ve sorumluluklarını yerine getirirler.

Grup gözetimi ve eğitimi görevi verilen özel eğitim öğretmeninin görev ve sorumlulukları

MADDE 54 – (1) Yatılı özel eğitim okullarında grup gözetimi ve eğitimi görevi verilen öğretmenin görevleri ve sorumlulukları şunlardır:

a) Ders saati bitiminden 30 dakika önce okulda bulunur ve 6 saat süreyle okuldaki görevini sürdürür.

b) Grubundaki öğrenciler için eğitim hizmetleri ile sosyal ve kültürel faaliyetleri planlayarak yürütür.

c) Grubundaki öğrencilerin etütlerde ders çalışmalarını sağlar ve onların çalışma sırasında derslerde karşılaştıkları güçlüklerin çözümüne yardımcı olur.

ç) Öğrencilerin kişisel sorun ve ihtiyaçları ile ilgilenir, gerekli durumlarda okul yönetimi ve diğer ilgili personele bilgi verir.

d) Öğrencilerin gelişimi ve davranışlarını değerlendirir, gerekli bilgileri öğrenci gözlem defterine kaydeder.

e) Grup gözetimi ve eğitimi ile ilgili yaptığı çalışmaların günlük olarak planları ve ders defterine işler.

Meslek derslerini okutan alan öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları

MADDE 55 – (1) İşe yönelik beceriler ile meslek alanlarına yönelik uygulamalı meslek dersleri alan öğretmenlerince okutulur. Bu öğretmenler diğer görevlerinin yanında aşağıdaki görevleri yürütürler:

- a) Uygulamalı mesleki eğitimin düzenli olarak sürdürülebilmesi için, öğrencilerin özelliklerine uygun atölye veya uygulama sınıfı ortamını hazırlar ve güvenlik tedbirlerini alır.
- b) Alan, bölüm, atölye ve laboratuvar şefleri ile iş birliği içinde çalışır.
- c) Okuldaki kurullar ve birimlerle iş birliği yapar.
- ç) Alanı ile ilgili bilimsel ve teknolojik yenilikleri izleyerek öğretim sürecinde uygular.
- d) Döner sermayeden yapılan üretim çalışmalarına katılır.
- e) Atölye veya uygulama sınıfındaki çalışmaları diğer öğretmenlerle birlikte yürütür.
- f) Atölye veya uygulama sınıfındaki taşınırın kaydı yaparak bunları kullanıma hazır hâlde bulundurur.

Koordinatör öğretmenin görev ve sorumlulukları

MADDE 56 – (1) Özel eğitim meslek liseleri ve özel eğitim meslek okullarında meslek derslerini okutan alan öğretmenleri arasından ilgili mevzuat hükümlerine göre koordinatör öğretmen görevlendirilir, ilgili mevzuatta belirtilen görev ve sorumlulukları yerine getirir. Bu öğretmenler;

- a) En fazla 15 öğrenciden sorumludur.
- b) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde yer alan görev ve sorumluluklar ile BEP geliştirme birimi tarafından belirlenen görevleri yerine getirirler.
- c) Koordinatör öğretmenler, BEP geliştirme birimi tarafından hazırlanan program doğrultusunda haftada iki gün okulda, üç gün işletmelerde görev yaparlar.

Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları

MADDE 57 – (1) Öğretmenler; kendilerine verilen şubenin derslerini, programda belirtilen esaslara göre planlamak, okutmak, bunlarla ilgili uygulama ve deneyleri yapmak, ders dışında okulun eğitim, öğretim ve sosyal etkinliklerine katılmak ve bu konularda ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

- (2) Öğretmenler bu görevlerinin yanında aşağıdaki görevleri de yürütürler:
 - a) BEP'in hazırlanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapar.
 - b) BEP'i uygular ve değerlendirir.
 - c) Okuldaki aile eğitim çalışmalarına katılır, sınıftaki öğrencilerinin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını planlar ve yürütür.
 - ç) Öğrencilerin eğitim performansları doğrultusunda başka bir okula yönlendirilmesinde BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapar.
 - d) Öğrencilerin özel gereksinimlerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin tedbirleri alır.
 - e) Özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıflarında grup eğitimi esastır. Ancak öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda bire bir eğitim de yapar.
 - f) Sınıf öğretmenliğinin esas olduğu okullarda, alan öğretmenleri tarafından okutulan teorik ve uygulamalı derslerin işlenişine destek vermek üzere derslere katılır.
 - g) Bireysel gelişim raporu, eğitsel değerlendirme istek formunun düzenlenmesinde diğer öğretmenler ile iş birliği yapar.
 - ğ) Özel yetenekli öğrencilerin danışman rehber öğretmeni veya öğretmenleriyle iş birliği içinde gelişimini takip eder.
- (3) Görev alanı ile ilgili müdürün vereceği diğer görevleri yapar.

Usta öğreticinin görev ve sorumlulukları

MADDE 58 – (1) Usta öğreticiler; 21/5/1977 tarihli ve 15943 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre çalışır.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan diğer personel

MADDE 59 – (1) Özel eğitim kurumlarında çocuk gelişimi ve eğitici, dil ve konuşma terapisti, ergoterapist, fizyoterapist, sosyal çalışmacı ve ihtiyaç duyulması halinde diğer mesleklerden de personel ihtiyaca göre atanabilir veya diğer kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapılarak 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 8 inci maddesindeki hükümler doğrultusunda görevlendirilebilir.

- (2) Bu personel, ilgili mevzuatta belirtilen görevleri yerine getirmekle sorumludur.

DÖRDÜNCÜ KISIM
Çeşitli ve Son Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM
Çeşitli Hükümler

Öğretmenlerin nöbeti

MADDE 60 – (1) Öğretmenlerin okul müdürlüklerince düzenlenen nöbet çizelgesine göre nöbet tutmaları sağlanır. Özel eğitim anaokulları, özel eğitim anasınıfları ile özel eğitim sınıflarında görevli özel eğitim öğretmenleri nöbet görevlerini teneffüs ve yemek saatlerinde sınıflarına kayıtlı öğrencilerin gözetimine devam ederek yerine getirirler.

- (2) Nöbet görevi, ilk ders başlamadan 30 dakika önce başlar, son ders bitiminden 30 dakika sonra sona erer.

(3) Nöbet görevine özürsüz olarak gelmeyen öğretmen hakkında, derse özürsüz olarak gelmeyen öğretmen gibi işlem yapılır.

(4) Nöbetlerde uyulması gereken esaslar öğretmenler kurulunda görüşülerek okul yönetimince nöbetçi öğretmen görev talimatnamesi hazırlanır. Öğretmenlere yazılı olarak duyurulur.

(5) Engelli çocuğu bulunan öğretmenlerin haftalık ders programları ile nöbetlerinin belirlenmesinde gün ve saat tercihlerine öncelik verilerek düzenleme yapılır.

Kılık-kiyafet

MADDE 61 – (1) Öğrenciler okullarda 26/11/2012 tarihli ve 2012/3959 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik, personel ise 16/7/1982 tarihli ve 8/5105 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik hükümlerine uyar.

(2) Tören ve toplantılar dışında, resmî özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıflarında görevli öğretmenler eğitim etkinliklerinde rahat hareket edebilmelerine imkân sağlayacak serbest kıyafet giyebilirler.

Özel eğitim araç gereçleri

MADDE 62 – (1) Resmî özel eğitim kurumlarının, özel eğitim sınıflarının, destek eğitim odalarının öğretim materyalleri, özel araç gereçleri ile donatım ihtiyaçları valiliklerce veya Bakanlığın ilgili birimince karşılanır.

Ücretsiz taşıma

MADDE 63 – (1) Resmî özel eğitim okullarındaki öğrenciler, özel eğitim sınıflarındaki öğrenciler, yaygın eğitim hizmetlerinden yararlanan özel eğitim ihtiyacı olan kursiyerlerin kurumlara ulaşmaları 11/9/2014 tarihli ve 29116 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda ücretsiz sağlanır.

Ücretsiz öğle yemeği

MADDE 64 – (1) Resmî özel eğitim okullarında gündüzlü olarak eğitimlerini sürdüren öğrencilere ücretsiz öğle yemeği genel bütçeden karşılanan ödenekle Genel Müdürlükçe verilir.

Seçmeli dersler ve ders dışı eğitim çalışmaları

MADDE 65 – (1) Özel eğitim okullarında ve özel eğitim sınıflarında seçmeli dersler ile ders dışı eğitim çalışmalarında grup oluşturulmasında sayı şartı aranmaz, sınıf mevcudu esas alınır.

Çalışma takvimi

MADDE 66 – (1) Ders yılı iki döneme ayrılır. Ders yılının başlaması, birinci yarıyıl, ikinci yarıyıl ve yaz tatilleriyle ders kesimi tarihleri Bakanlıkça belirlenir. Ders yılının 180 iş gününden az olmaması esastır. Ancak 180 inci iş gününün hafta arasına rastlaması durumunda ders yılının bitim tarihi, haftanın son iş gününe kadar uzatılır. Ders yılının süresi, derslerin başladığı günden kesildiği güne kadar okulun açık bulunduğu günlerle öğrencilerin törenlere katıldıkları resmî ve mahalli bayram günleri sayılarak hesaplanır. Bu tarihler göz önünde bulundurularak millî eğitim müdürlüklerince hazırlanacak çalışma takvimi valilik onayı ile yürürlüğe konulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yönetmelikte hüküm bulunmayan hâller

MADDE 67 – (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hususlarda; Millî Eğitim Temel Kanunu, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Karamameye dayanılarak çıkarılan yönetmelik hükümleri ile ilgili diğer kanun ve yönetmelik hükümleri uygulanır.

(2) Resmî özel eğitim okulları ve kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullardaki iş ve işlemlerde okulun türü ve kademesine göre Bakanlıkça yayımlanan diğer mevzuat hükümleri birlikte uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 68 – (1) 31/5/2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 69 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 70 – (1) Bu Yönetmeliğin;

a) Eğitsel değerlendirme, tanılama ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ile ilgili hükümlerini, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı ile Millî Eğitim Bakanı birlikte,

b) Eğitsel değerlendirme, tanılama ile Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ilgili hükümleri dışındaki hükümlerini Millî Eğitim Bakanı,

yürütür.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..